

รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญ)

๕๔
ครั้งที่ ๖๑

วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๐

ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๕๐ นาฬิกา

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ :
วันนั้นสมาชิกมาร่วมการประชุม ๑๒๕
คนครบองค์ประชุมแล้ว ข้าพเจ้าจะได้
ดำเนินการประชุมทำหน้าที่ร่างรัฐธรร-
มนูญต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธาน
จะแจ้งต่อที่ประชุม สำหรับวันนั้นเรื่อง
ที่จะขอแจ้งให้ที่ประชุมทราบด้วยความ
สดใจว่า พลตรี อัครเดช ยงยุทธ สมา-
ชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ได้ถึงแก่
กรรม เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน สกน
ด้วยโรคเนื้องอกที่ขั้วปอด ณ โรงพยาบาล
พระมงกุฎเกล้า

เพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้ที่ล่วงลับไป
แล้ว จึงขอเชิญชวนท่านสมาชิกโปรด
ยืนขึ้นแสดงความไว้อาลัยเป็นเวลา
๑ นาที

(สมาชิกและผู้ที่อยู่ในที่ประชุมได้
ยืนขึ้นแสดงความไว้อาลัยเป็นเวลา
๑ นาที)

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ
ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองรายงานการ
ประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่
ร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๕๘ จะมีทำ
ผู้ใดขอเปลี่ยนแปลงแก้ไขประการใดบ้าง
หรือไม่

(ไม่มีสมาชิกขอเปลี่ยนแปลงแก้ไข
ประการใด)

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ :
เมื่อไม่มีท่านผู้ใดขอเปลี่ยนแปลงแก้ไข
ข้าพเจ้าถือว่าที่ประชุมรับรองรายงาน
การประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่
ร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๕๘

LIART

ระเบียบวาระที่ ๓ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว เป็นการพิจารณาในวาระที่ ๒ ค้างการพิจารณาจากคราวประชุมครั้งก่อน ตั้งแต่มาตรา ๓๒ เป็นต้นไป

ขอเชิญคณะกรรมการเข้าประจำ

(คณะกรรมการเข้าประจำที่)

นายสมัย เรืองไกร : วรค ๔ ซึ่งคณะกรรมการ ได้เพิ่มเติมตามที่ปรากฏอยู่ในร่างนั้น นับว่าเป็นการเพิ่มเติมที่แปลกประหลาดมาก ถ้าหากว่ารัฐธรรมนูญมาตราฉบับนี้ ได้ประกาศใช้ออกไปแล้ว กระผมรู้สึกว่่าก่อให้เกิดความปั่นป่วนให้แก่ราษฎรเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าการกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้นเป็นกรรมสิทธิ์ที่สิ่งใหญ่เหนือกว่าสิทธิอื่น ๆ โดยปกติการเวนคืนที่ดิน รัฐบาลควรจะต้องแน่ใจแล้วว่า ที่ดินที่เวนคืนนั้นจะต้องได้มา และจะต้อง กระทำอย่างไร ให้เป็นที่แน่นอน สมมติว่า ถ้าเราเวนคืนที่ดินอันเป็นสาธารณูปโภคหรือที่ดินอย่างใดอย่างหนึ่งมาเพื่อประโยชน์ของรัฐ รัฐบาล

ก็ควรจะรู้ว่า จะจัดที่ดินนั้นอย่างไรแต่ทว่า กรรมการ ได้เพิ่มเติมวรรค ๔ อันมีข้อความว่า "อสังหาริมทรัพย์ที่เวนคืนมาดังกล่าวในวรรค ๓ รัฐจะโอนต่อไปได้เฉพาะเมื่อการโอนนั้น เป็นการ อันจำเป็นเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืน หรือเมื่อวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนนั้นหมดสิ้นลง หรือเมื่อไม่จำเป็นต้องใช้ตามวัตถุประสงค์นั้นต่อไปแล้ว แต่ทั้งนี้เมื่อได้มีกฎหมายให้อำนาจให้รัฐโอนได้" พุคง่าย ๆ ก็คือว่า รัฐธรรมนูญวรรคนี้บัญญัติขึ้นมา เวนคืนที่ดินของเขามาแล้ว เมื่อรัฐหมดความจำเป็นที่จะใช้ รัฐก็ควรจะคืนให้แก่เจ้าของเดิมไปเสีย แต่ทว่าตามวรรคนี้ รัฐจะโอนให้ใครก็ได้ เหตุฉนั้นแหละครับ กระผมจึงได้กล่าวว่า จะก่อให้เกิดความปั่นป่วนแก่ผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินได้ ท่านสมาชิกสภาทั้งหลาย กระผมใคร่จะขอกราบเรียนว่า วรรคนี้สมาชิกผู้มีสำคัญและรุนแรงยิ่งกว่าวรรค ๓ จะตัดคำได้ตัดไปแล้วนั้นคือการเวนคืนที่ดินไป การอุตสาหกรรม แต่ทว่าวรรคนี้มีความรุนแรงและร้ายกาจยิ่งไปกว่า ก็เพราะว่าโอนที่ดินเข้ามา เมื่อไม่ใช้แล้วแทนที่

จะคืนให้เจ้าของเดิม กลับไปคืนให้แก่
 ผู้อื่น ซึ่งกระผมคิดว่า อันนี้ยอมให้
 ความเป็นธรรมแก่ เจ้า ของ ที่ ดิน เดิม
 และถ้าหากว่าเราปล่อยให้มาตราอันนี้ยังคง
 ค่อยไป ก็จะเป็นการทำลายความเชื่อถือ
 ของประชาชนที่มีต่อกรรมสิทธิ์ในที่ดินว่า
 ที่ดินเขาควรจะมีหลัก ประกัน อัน นั้น คง
 แต่ทว่ารัฐ รัฐบาลก็เวนคืนแล้วเอาไปให้
 ผู้อื่นเสีย กระผมใคร่จะขอกราบเรียนให้
 ทราบว่า ตามที่คณะกรรมการได้กล่าว
 ว่า การบัญญัติ วรรคนี้ ไว้ก็ เพื่อให้เป็น
 เงื่อนไขแก่รัฐบาลที่จะไม่ให้กระทำ เป็น
 อย่างอื่นได้ นอกจากจะต้องทำตามที่ได้
 บัญญัติไว้ นั้นเราจะเห็นได้แต่ตามบทบัญญัติ
 ใหม่นี้ว่าเป็นการ บัญญัติ เพื่อ ช้ โพร่งให้
 กระรอกจริงอยู่วรรคนี้ ได้บัญญัติไว้เพื่อที่
 กรรมการได้เห็นว่าเป็นความจำเป็นแต่
 ตรงกันข้ามขอให้เราได้ตระหนักว่ารัฐบาล
 ทุก รัฐบาล นั้นก็ ไม่แน่ว่าจะเป็น รัฐบาล
 ที่ดีเสมอไป จริงอยู่ รัฐบาลนั้นเป็น รัฐบาล
 ที่อยู่ในความเชื่อถือ แต่ถ้าวินิจฉัยคดี
 วรรคนี้ไว้แล้วเราได้รับ รัฐบาลใหม่มา และ
 รัฐบาลต่อ ๆ ไปเราก็ไม่แน่ใจว่า รัฐบาล
 จะให้เป็น รัฐบาลที่ดีและจะไม่เห็น แก่ตัว

สมมติให้ง่าย ๆ รัฐมนตรีคนหนึ่งได้ร้อง
 แล้วว่า ที่ดินแปลงใหญ่นี้เป็นที่ดินมี
 และที่ดินอาจจะมีทรัพยากรธรรมชาติ
 จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง รัฐมนตรีที่
 ผู้นั้นก็ไปเสนอในคณะรัฐมนตรีอ้างว่า
 จำเป็นว่า อันนี้ถ้าได้คืนเพื่อประโยชน์
 ตามที่บัญญัติไว้ในวรรค.๓ แล้วก็จะ
 ประโยชน์อย่างยิ่ง เมื่อได้เวนคืนไปแต่
 ประมาณ ๕ ปี ถ้ารัฐบาลไม่ได้ทำอะไร
 เลย ไม่ได้ทำอะไรต่ออะไร รัฐมนตรี
 นายนั้นก็จะบอกแก่ รัฐบาลว่าหมดคว
 จำเป็นที่จะใช้แล้ว ก็คืนให้แก่ ไม่
 คืนก็โอนไป ของนาย ก. ไปให้นาย
 ข. อันนี้แหละครับเป็นอันตรายอย่างยิ่ง
 ต่อความเชื่อถือในกรรมสิทธิ์ในดิน
 ถ้าหากว่าเราเปิดช่องอย่างนั้นแล้ว เป็น
 การ ช้ โพร่งให้กระ รอก อย่าง ไม่ ต้อ
 สงสัย แล้วจะก่อให้เกิดความปั่นป่วน
 หมดความเชื่อถือ

นายเล็ก จุณณานนท์ :
 คราวที่แล้วมาท่าน กรรมการ ได้เห็น
 ไว้เมื่อตอนจบ กล่าว แก่ ข้อ สงสัย ของ
 ข้าพเจ้า ใน ข้อ ที่ ข้าพเจ้า ไม่ เห็น กับ
 สำหรับการที่ กรรมการ ได้ ไป
 วรรค ๔ ของมาตรา ๓๒ ท่านกรรม

ธการผู้^๕นี้^๕ได้กล่าว^๕แก้^๕ข้อ^๕อภิ^๕ปราย^๕ของ^๕
 ข้าพเจ้าเป็นข้อ^๕ๆ^๕ไป^๕ ซึ่งข้าพเจ้าจะขอ^๕
 อภิ^๕ปราย^๕ตามลำดับดังนี้ ท่านกรรมาธิการ^๕
 ได้กล่าว^๕แก้^๕ในการ^๕แรก^๕ว่า การ^๕ที่^๕กรรมา-
 ธิการ^๕ไป^๕เติม^๕ความ^๕ใน^๕วรรค^๕๔^๕เช่น^๕เช่น^๕
 กรรมาธิการ^๕ไม่^๕ได้^๕มี^๕ความ^๕ประ^๕สงค์^๕ที่จะ^๕ให้^๕
 เป็น^๕การ^๕เจาะ^๕จง^๕สำหรับ^๕การ^๕ที่จะ^๕ให้^๕รับ^๕กับ^๕
 ความ^๕ใน^๕เรื่อง^๕การ^๕เวน^๕คืน^๕ที่ดิน^๕มา^๕ เพื่อ^๕
 แหล่ง^๕อุท^๕สาห^๕กรร^๕ม^๕ต่อ^๕ ประ^๕การ^๕ใด^๕เลย^๕ ซึ่ง^๕
 การ^๕ที่^๕ท่าน^๕กล่าว^๕เช่น^๕นี้^๕ก็^๕เป็น^๕การ^๕กล่าว^๕แก้^๕
 ความ^๕เข้าใจ^๕ของ^๕ข้าพ^๕เจ้า^๕ที่^๕ข้าพ^๕เจ้า^๕เข้าใจ^๕ว่า^๕
 การ^๕ที่^๕กรรมา^๕ธการ^๕ได้^๕เติม^๕วรรค^๕๔^๕ของ^๕
 มาตรา^๕๓๒^๕เช่น^๕นี้^๕ก็^๕เพื่อ^๕ที่จะ^๕ให้^๕รับ^๕กับ^๕การ^๕
 เวน^๕คืน^๕ที่ดิน^๕มา^๕เพื่อ^๕จัด^๕แหล่ง^๕อุท^๕สาห^๕กรร^๕ม^๕
 แต่^๕เมื่อ^๕ท่าน^๕กรรมา^๕ธการ^๕ท่าน^๕ได้^๕ปฏิเสธ^๕
 ความ^๕เจตนา^๕ของ^๕ท่าน^๕เช่น^๕นี้^๕ ข้าพ^๕เจ้า^๕ก็^๕
 ไม่^๕ว่า^๕อะไร^๕ อยาก^๕จะ^๕ขอ^๕ให้^๕ผ่าน^๕ไป^๕ ใน^๕
 ข้อ^๕ต่อ^๕ไป^๕เฉพาะ^๕ปัญหา^๕เรื่อง^๕มาตรา^๕๓๒^๕
 วรรค^๕๔^๕ได้^๕บัญญัติ^๕ไว้^๕ว่า^๕ อสัง^๕หาริม^๕-
 ทรัพย์^๕ที่^๕เวน^๕คืน^๕มา^๕ตั้ง^๕กล่าว^๕ใน^๕วรรค^๕๓^๕
 รัฐ^๕จะ^๕โอน^๕ไป^๕ได้^๕เฉพาะ^๕เมื่อ^๕มี^๕เหตุ^๕สาม^๕
 ประ^๕การ^๕ทั้ง^๕ที่มี^๕ขอ^๕ความ^๕ต่อ^๕ไป^๕ คำ^๕ว่า^๕
 “เฉพาะ^๕”^๕นี้^๕ท่าน^๕กรรมา^๕ธการ^๕ผู้^๕นี้^๕ท่าน^๕
 ได้^๕กล่าว^๕ว่า^๕ เป็น^๕การ^๕จำกัด^๕อำนาจ^๕ ท่าน

ได้^๕กล่าว^๕ไว้^๕ว่า^๕ที่^๕ท่าน^๕ว่า^๕จำกัด^๕อำนาจ^๕นั้น^๕
 เพราะ^๕เหตุ^๕ว่า^๕ใน^๕ภาษา^๕ไทย^๕ถ้า^๕น^๕โดย^๕กลับ^๕
 กัน^๕เมื่อ^๕มี^๕คำ^๕ว่า^๕ “เฉพาะ^๕”^๕เช่น^๕นี้^๕เมื่อ^๕
 อ่าน^๕กลับ^๕กัน^๕ก็^๕ต้อง^๕ว่า^๕ โอน^๕ไป^๕เพื่อ^๕เหตุ^๕
 อื่น^๕ไม่^๕ได้^๕ ถ้า^๕ไม่^๕แปล^๕เช่น^๕นี้^๕แล้ว^๕จะ^๕ให้^๕
 แปล^๕ว่า^๕อะไร^๕ ท่าน^๕ได้^๕กล่าว^๕ว่า^๕เช่น^๕นี้^๕
 สำหรับ^๕ปัญหา^๕ใน^๕ประเด็น^๕ข้อ^๕นี้^๕ข้าพ^๕เจ้า^๕ขอ^๕
 กราบ^๕เรียน^๕ท่าน^๕ประธาน^๕ว่า^๕ เป็น^๕การ^๕เล่น^๕
 ถ้อย^๕คำ^๕สำนวน^๕มาก^๕เกิน^๕ไป^๕ ถ้า^๕หาก^๕ว่า^๕จะ^๕
 เป็น^๕อย่าง^๕ท่าน^๕กรรมา^๕ธการ^๕ว่า^๕ ขอ^๕ท่าน^๕
 ประ^๕ธาน^๕ได้^๕โปรด^๕กรุณา^๕ดู^๕ใน^๕ถ้อย^๕คำ^๕ที่^๕
 ข้าพ^๕เจ้า^๕ได้^๕อ่าน^๕เมื่อ^๕ก่อน^๕อีก^๕ครั้ง^๕หนึ่ง^๕ว่า^๕
 อสัง^๕หาริม^๕ทรัพย์^๕ที่^๕เวน^๕คืน^๕มา^๕ตั้ง^๕กล่าว^๕ใน^๕
 วรรค^๕๓^๕ รัฐ^๕จะ^๕โอน^๕ต่อ^๕ไป^๕ได้^๕เฉพาะ^๕เมื่อ^๕
 การ^๕โอน^๕นั้น^๕เข้า^๕ใน^๕กรณี^๕สาม^๕ประ^๕การ^๕ ท่าน^๕
 ประ^๕ธาน^๕ที่^๕เคารพ^๕ ถ้า^๕หาก^๕ว่า^๕เรา^๕จะ^๕ตัด^๕คำ^๕
 ว่า^๕ “เฉพาะ^๕”^๕ออก^๕ ข้อ^๕ความ^๕ที่^๕ได้^๕
 เขียน^๕ไว้^๕นั้น^๕เปลี่ยน^๕แปลง^๕ไป^๕หรือ^๕เปล่า^๕
 ท่าน^๕ประ^๕ธาน^๕ที่^๕เคารพ^๕และ^๕ท่าน^๕สมาชิก^๕ผู้^๕มี^๕
 เกียรติ^๕ทง^๕หลาย^๕จะ^๕เห็น^๕ว่า^๕ ถึง^๕แม่^๕จะ^๕ตัด^๕คำ^๕
 ว่า^๕ “เฉพาะ^๕”^๕ออก^๕ ข้อ^๕ความ^๕และ^๕ความ^๕
 หมาย^๕ใน^๕ประ^๕โยคน^๕นี้^๕ไม่^๕ได้^๕มี^๕การ^๕เปลี่ยน-
 แปลง^๕แต่^๕ประ^๕การ^๕ใด^๕เลย^๕กล่าว^๕คือ^๕ ถ้า^๕เผื่อ^๕
 เรา^๕ตัด^๕คำ^๕ว่า^๕ “เฉพาะ^๕”^๕ออก^๕ ก็^๕คง^๕อ่าน

ได้ความว่า “อสังหาริมทรัพย์ที่เวนคืนมา
ดังกล่าวในวรรค ๓ รัฐจะโอนต่อไปได้
เมื่อการโอนนั้นเป็นการอันจำเป็นเพื่อให้
บรรลุผลตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืน
หรือเมื่อวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนนั้น
หมดสิ้นลง หรือเมื่อไม่จำเป็นต้องใช้
ตามวัตถุประสงค์นั้นต่อไปแล้ว” นี้จะ
เห็นได้ชัดชัด ๆ ว่าคำว่า “เฉพาะ” นี้
ไม่ได้มีความหมายในถ้อยคำของตัวเอง
ไม่มีความหมายเป็นการแปลกลับกันดังที่
ท่านกรรมการได้ยกขึ้นกล่าวแต่ประการ
ใด ตัดคำว่า “เฉพาะ” ออกเสียก็ได้
ไม่มีประโยชน์อะไรเลย นั้นประการหนึ่ง
และอีกประการหนึ่ง ถ้าเป็นดังที่ท่าน
กรรมการได้กล่าวว่า วรรค ๔ ของ
มาตรา ๓๒ นี้ เป็นการจำกัดอำนาจ
ของรัฐแล้ว ถ้าอำนาจของรัฐที่จะ
โอนต่อไปยังมีเหตุอื่น ๆ อีกข้าพเจ้า
พอจะยอมรับได้ว่าการที่บัญญัติเหตุไว้
๓ เหตุนี้เป็นการจำกัดอำนาจแต่ขอท่าน
ประธานและท่านสมาชิกทั้งหลายได้โปรด
วิเคราะห์ดูเถิดว่า เหตุทั้ง ๓ ประการนี้
มีเหตุอื่น ๆ อีกไหมที่รัฐจะโอนไปได้เหตุ
ทั้ง ๓ ประการนี้ก็คือทำให้โอนไปได้

๑. เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์
ประสงค์แห่งการเวนคืน

๒. ให้โอนไปได้เมื่อวัตถุประสงค์
แห่งการเวนคืนนั้นหมดสิ้นลง

๓. ให้โอนไปได้เมื่อไม่จำเป็น
ต้องใช้ตามวัตถุประสงค์นั้นต่อไปแล้ว

มี ๓ เหตุเท่านั้นไม่มีเหตุอื่น ๆ อีก
แล้ว เมื่อเวนคืนเข้ามา เหตุที่เวนคืน
มากมีอยู่ ๓ ประการที่จะยอมให้โอนไป
ได้ ท่านกรรมการสองหาเหตุอื่นมา
ให้ข้าพเจ้าดูชี้ว่ามีเหตุอะไร อีกนอกจาก
๓ เหตุนี้ ถ้าหากว่าหาเหตุอื่น ๆ มา
ได้อีกนอกจาก ๓ เหตุนี้ ก็อาจจะเป็น
อย่างท่านว่า ว่าเราจำกัดไว้เฉพาะ
๓ เหตุ สมมติว่า ถ้าจะกล่าวว่าการเดิน
จากสถานไปถึงถนนตก ให้ไปได้เฉพาะ
โดยการเดินหรือวิ่ง หรือด้วยยานพาหนะ
อย่างอื่น คำว่า “เฉพาะ” นี้ ก็แปล
ไปได้ ๓ อย่างนี้เช่นนั้นหรือ มีอย่าง
อื่นอีกหรือเปล่าที่จะไปนอกจาก ๓ อย่าง
นี้ ก็มีอยู่ ๓ อย่างเท่านั้น เมื่อไม่ไป
โดยเดินหรือวิ่ง ก็ไปโดยยานพาหนะ
อย่างอื่น ไม่มีมนุษย์ที่ไหนที่เขาจะดำเนิน
ไปได้อีกแล้ว เพราะฉะนั้นการที่กล่าว

ว่าเป็นการจำกัดอำนาจรัฐบาลนั้น ก็
 อำนาจมีอยู่เท่านั้นเองแล้วจะไปจำกัด
 ทำไม ความที่ข้าพเจ้ายกขึ้นเป็นตัวอย่าง
 เช่นนี้ มีอุปมาฉันใด การที่พรรค ๔
 ของมาตรา ๓๒ ได้เพิ่มเหตุ ๓ ประการ
 นี้ไว้ ก็มีอุปมาฉันนั้น การที่ท่าน
 กรรมการได้กล่าวมา ๒ ประการว่า
 คำว่า "เฉพาะ" อ่านกลับกันก็ต้องแปล
 ว่าเป็นการจำกัดอำนาจก็ดี หรือการที่
 ได้บัญญัติไว้เฉพาะ ๓ ข้อ เป็นการ
 จำกัดอำนาจก็ดี ถ้าหากว่าจะเป็นการ
 กล่าวกัน ในทาง โต้ว่าที่ ในเชิง วาทศิลป์
 แล้ว ข้าพเจ้าพอที่จะยอมให้ผ่านไปได้
 แต่การที่จะมาเขียน รัฐธรรมนูญ ซึ่ง
 เหตุผลเป็นไปไม่ได้ โดยนัยดังที่ได้
 กล่าวมาเช่นนี้ ข้าพเจ้าเสียใจที่ข้าพเจ้า
 ไม่สามารถ จะมีความเห็น พ้อง ทั่วไปได้
 ท่านประธานที่เคารพ จากถ้อยคำของ
 กรรมการเองที่ได้กล่าวว่า กรรมมา
 ธิการ มีเจตนาที่จะ จำกัด อำนาจ ของรัฐ
 ข้าพเจ้า ขอโมทนา สาธุ ในเจตนาเช่นนั้น
 ถึงที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติที่ได้นั่งลง ได้
 กล่าวว่า เมื่อ โอน เขามา ก็ควร จะโอน
 กลับคืน ให้เจ้า ของเดิม ถ้า การ จำกัด

อำนาจเป็นไปดังเช่นนั้น คือเมื่อความ
 ประสงค์ ในการ ที่เวนคืน มานั้น หมกสน
 ลงแล้วก็ดี หรือเมื่อไม่จำเป็นจะต้องใช้
 ตามวัตถุประสงค์ต่อไปแล้ว กรรมการ
 จะเพิ่มการจำกัดอำนาจลงไปว่า ให้รัฐ
 คืนแก่เจ้าของเดิม หรือ ทายาทของเจ้าของ
 เดิม ดังที่ได้มี บทบัญญัติ ไว้ในมาตรา
 ๓๒ แห่ง พระราชบัญญัติว่า ด้วยการ
 เว้นคืน อสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๔๗๗
 โดยนัยเช่นนั้น ข้าพเจ้ามีความเห็นชอบ
 ทั่ว เพราะฉะนั้น ถ้าข้าพเจ้าจะเสนอ
 ว่าในวรรคสุดท้ายของมาตรา ๓๒ นี้ จะ
 เพิ่มให้สมเจตนาในเรื่องจำกัดอำนาจของ
 รัฐ ข้าพเจ้าจะขอเสนอว่าจะเขียนเช่นนี้
 คือเขียนว่า "อสังหาริมทรัพย์ที่เวนคืน
 มาดังกล่าวในวรรค ๓ เมื่อวัตถุประสงค์
 แห่งการเวนคืนนั้นหมกสนลง หรือเมื่อ
 ไม่จำเป็น ต้องใช้อีก ตามวัตถุประสงค์นั้น
 ต่อไปอีกแล้ว ก็ให้รัฐจัดการโอนคืนให้
 แก่เจ้าของเดิม หรือทายาทของเจ้าของ
 เดิม ตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในบทกฎหมาย
 ว่าด้วยการเวนคืน" อย่างนี้ ท่านกรรมมา
 ธิการจะยอมหรือไม่ ถ้าข้าพเจ้าจะขอให้
 เปลี่ยนแก้เป็นเช่นนั้น ถ้ากรรมการ

LIART

ไม่ยอมตามที่ข้าพเจ้าได้ขอให้เปลี่ยนแปลงเป็น
เช่นนี้ และเป็นการตรงตามเจตนาที่ว่า
เพื่อจะจำกัดอำนาจของรัฐแล้ว ข้าพเจ้า
ก็ขอให้ตัดความในวรรคนี้ออกทั้งหมด

หลวงประกอบนิติสาร (กรรมการ
พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ) :
กรรมการมีความประสงค์จะอธิบาย
ภาษาไทยแก่สมาชิก เพราะเชื่อ
ว่าท่านสมาชิกทุกท่าน ทรงไว้ซึ่งความ
รู้ พอจะอ่านภาษาไทยได้แล้ว เป็น
ความจริงที่ท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้องคนที่ ๒
กล่าวว่า ถ้าตัดคำว่า “เฉพาะ” ออก ก็
มีความหมายเช่นเดียวกัน ก็จริง ตรง
เท่าที่คำว่า “เมื่อ” อยู่ก็อย่างท่านบอก
ว่า ท่านออกจากห้องประชุมได้เฉพาะ
จากประตูหลัง ก็หมายความว่าท่านออก
ประตูหน้าไม่ได้ หรือว่าท่านออกจาก
ประตูนี้ได้ เมื่อท่านออกจากประตูหลัง
เหมือนกัน โดยเฉพาะ “เมื่อ” ก็เน้น
เด่นขึ้น นี้แล้วแต่ความเข้าใจของท่าน
สมาชิกจะเข้าใจว่าอย่างไร ไม่ต้องอธิบาย
กันต่อไป จากคำอธิบายของท่านสมาชิก
ท่านแรก ประกอบกับท่านสมาชิกท่าน
หลัง พอสรุปได้ว่า ท่านสมาชิกทั้งสอง
ท่านมีความห่วงใยเหลือเกินที่จะมีการโอน

ที่ดิน ซึ่งได้เวนคืนมาตามกฎหมาย ซึ่ง
ออกโดยอาศัยอำนาจรัฐธรรมนูญนี้แล้ว
ก็ไปโอนคืนให้แก่ผู้อื่นไป ไม่ใช่เจ้าของ
เดิม ข้อวิตกของท่านสมาชิก ท่านแรก
ข้าพเจ้าฟังดูแล้วคล้าย ๆ กับท่านสมาชิก
ท่านแรกนั้นมองเห็นไปว่า รัฐบาลทรง
ไว้ซึ่งอำนาจเด็ดขาดที่จะเอาที่ดินซึ่งได้
เวนคืนมาแล้วนั้นไปโอนให้ใคร ๆ ก็ได้
ท่านจึงได้กล่าวว่า ถ้าเคราะห์ห้ามยาม
ร้ายไปเจอรัฐบาลแล้วเข้าก็ไม่เป็นธรรม
แก่ผู้ที่ถูกเวนคืนไป กรรมการก็ขอ
วิงวอนให้ท่านเข้าใจว่ารัฐบาลเวลานี้ก็
เวนคืนไม่ได้หรอก ขอโทษ เอาที่ดินที่
เวนคืนมาไปขายตามอำเภอใจไม่ได้หรอก
ถ้าสภาไม่แล้วไปด้วย รัฐบาลจะทำ
อย่างท่านวิตกนั้นได้ก็ต่อเมื่อสภาแล้วไป
ด้วย ถ้าสภาแล้วไปด้วยแล้วเราก็จะทำ
อย่างไร นั่นเป็นเรื่องของอนาคต เป็น
เรื่องของราษฎรที่จะตัดสิน เพราะถ้า
เรานั่งวิตกอยู่แล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างในรัฐ-
ธรรมนูญนั้น ถ้าเจอรัฐบาลแล้ว
ถ้าสภาแล้วละก็ ความโกลาหลอลหม่าน
ความกลียุค มีกสัญญ์เกิดได้ทางนั้น ตอบ
ข้อวิตกของท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้องท่านแรก

ก็ขออย่าถือว่า กฎหมายที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
 นี้ ไม่มีอะไร จำ กัด อำนาจ ของ ฝ่าย นิติ-
 บัญญัติ ประกอบกับฝ่ายบริหารที่จะโอน
 ที่ดินซึ่งได้เวนคืนมาแล้วนั้นไปได้ ก็มี
 พระราช บัญญัติ เวนคืน อสังหาริมทรัพย์
 กล่าวอยู่จริง ว่าในเวลา ไม่ใช่แล้วก็ได้ให้
 คืนแก่เจ้าของอะไรนี้ นั่นเป็นเรื่องของ
 กฎหมาย กฎหมายนี้ จะแก้ไข จะเปลี่ยน
 แปลงเสียเมื่อไรก็ได้ ไม่ได้หมายความว่า
 ว่ากฎหมายว่าด้วยการเวนคืน อสังหาริม-
 ทรัพย์ฉบับ ปัจจุบัน จะอยู่ยืนยงคงฟ้าอยู่
 ได้ทุกมาตรา หรือแม้กระทั่ง พระราช-
 บัญญัติจะยืนยงคงอยู่ได้ แต่รัฐธรรมนูญ
 นั้นเป็นแม่บท ครอบโตที่ยังไม่แก่ สภา
 ไม่สามารถ จะแก้ไขง่าย ๆ อย่างพระ-
 ราชบัญญัติ การแก้รัฐธรรมนูญยากกว่า
 จึงได้วางกรอบไว้ให้โอน ได้ โดย ๓
 ประการ ส่วนจะโอนทรัพย์สินซึ่งเวนคืน
 มาแล้วไปให้แก่ใคร จะคงจำกัดอยู่ภายใน
 ให้โอนแก่เจ้าของเดิม หรือจะให้โอนแก่
 ผู้อื่นได้ ก็อยู่ที่กฎหมายซึ่งจะออกมา ก็
 อยู่ที่รัฐบาลที่ติดกับสภาที่คิด หนีไม่พ้น ที่
 ท่านสมาชิกท่านที่ ๒ ในที่สุดท่านก็รับ
 โดยปริยาย หรือเห็น พ้องด้วย โดย ปริยาย

แล้วว่า พรรคสุทธาัยนี้เป็นพรรคที่จำกัด
 อำนาจ ไม่ใช่เปิดโอกาสอย่างประทุไม่มี
 ชอบเขต เป็นการจำกัดอำนาจ เพราะ
 เคียงนี้โอนได้แล้ว แต่ต่อไปให้โอน
 ได้ใน ๓ กรณี ท่านตั้งปัญหาถามว่า มี
 กรณีอื่นอีกไหม กรรมการกติกทั่วหรือ
 ยิง การที่บัญญัติไว้ ๓ กรณีครบหรือ
 ยิง กรรมการขอเรียนว่า เท่าที่สถิติ
 บัญญาของกรรมการคณะนี้ ๒๕ คน
 จะสามารถกติกกันได้ ก็มีอยู่ ๓ ประการ
 นี้แหละ ถ้าท่านสมาชิกสามารถขงไป
 ซิวว่ามีอะไรที่ควรบัญญัติไว้ และให้เห็น
 ว่ากรรมการบกพร่องเช่นนี้ กรรมการ
 พร้อมที่จะตัดพรรคสุทธาัยนี้ออก
 ไป คือหมายความว่าถ้าท่านชี้ได้ว่า มี
 อะไรอีกที่สมควรมาบัญญัติเป็นข้อจำกัด
 ไว้ กรรมการ พร้อม จะ น้อมเศียร
 คำนับรับ ความเห็น ของท่าน ที่ท่าน
 กลับมานอกว่า กลับตามกรรมการว่า
 มีอะไร อีกไหม กรรมการก็บอกว่า
 เท่าที่กรรมการกติกได้นี้ มี ๓ ประการ
 นี้ที่ควรจำกัด แต่ว่าการโอนบางอย่างที่
 กรรมการเห็นว่าเป็นอันตราย กรรมการ
 ธิการห้ามไว้โดยปริยาย เป็นต้นว่า รัฐ

เวนคืนที่ดินเขามาแล้ว บอกว่าเพื่อจะทำอะไร เพื่อประโยชน์แห่งรัฐ จะสร้างกระทรวง สร้างศาลากลาง สร้างอำเภอ สร้างสถานีตำรวจ เสร็จแล้วบอกว่า ก็ยังจำเป็นสถานีตำรวจ แต่ว่าในขณะนี้ ไปขายเอาทำไร มาจัดสรรงบประมาณที่ขาดดุลเสียดีกว่า อย่างนี้ทำไม่ได้ตามนั้นแหละ เพราะฉะนั้น ตัวอย่างที่วานอาจจะว่าถึงสุดเหวี่ยงก็ตาม อาจจะมียกเยอะแยะ ซึ่งเรายังมองไม่เห็นว่าการที่โอนที่ดินที่เวนคืนมาจะหาเหตุอะไรมากล่าว จึงได้บัญญัติเพียง ๓ ประการนี้ ในที่สุดก็ขอกราบเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านสมาชิกท่านแรกที่อภิปรายว่า กรรมการนั้นเป็นคนใช้ของสถาน เมื่อใช้ไปให้พิจารณา กรรมการก็พิจารณา กรรมการมีความเห็นอะไรมา ก็เสนอมา เสนอมาเพื่ออะไร เพื่อให้ท่านเลือก กรรมการไม่ได้ถือว่ากรรมการ เป็นเจ้าของรัฐธรรมนูญ เสนอความคิดเห็นมาให้ท่านเลือก ท่านเลือกเอาก็ดี ก็เห็นพ้องกับกรรมการ ท่านไม่เอา กรรมการก็ไม่ดี โฟยตีพายอะไร เพราะถือว่ารับใช้ท่านแล้วก็อยู่

ที่ท่านเลือก ท่านเลือกเอาไว้ ก็ตรงกับความคิดเห็นของ กรรมการ ท่านไม่เอาไว้ รัฐบาลเลขที่ท่านว่า นั้นแหละจะไปโอนได้ง่าย ๆ ด้วยอาศัยเหตุอื่นในเมื่อมีสภาที่เลวเข้าช่วยด้วย

พลตำรวจโท บรรลือ เรือง

ตระกูล : กระผมรู้สึกเสียใจที่กรรมการไม่ได้เอาเรื่อง ในเนื้อหาของรัฐธรรมนูญขึ้นมาขังในสถาน กล่าวที่ว่า รัฐบาลเลขก็ดี หรือว่า สภาเลขก็ดี กระผมอยากใคร่จะเรียนท่านกรรมการว่า ถ้าท่านสามารถจะขอดอนด้อยค่าทางสอง ออกเสีย ใต้ก็จะเป็นการเหมาะสมอย่างยิ่ง

ในโอกาสต่อไป กระผมจะได้อภิปรายถึงข้อความที่กรรมการได้เติมลงไว้ในมาตรา ๓๒ อยู่ในบังคับของหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย กรรมการก็ได้เพิ่มเติมความลงในวรรค ๔ ว่า "อสังหาริมทรัพย์ที่เวนคืน มาตั้งกล่าวในวรรค ๓ รัฐจะโอนต่อไปได้เฉพาะเมื่อการโอนนั้นเป็นการอันจำเป็นเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ แห่งการเวนคืน หรือ เมื่อวัตถุประสงค์ แห่งการเวนคืน นั้นหมดสิ้นลง

หรือไม่จำเป็นจะต้องใช้ตามวัตถุประสงค์นั้น
 ค่อยไปแล้ว แต่ทั้งนี้เมื่อได้มีกฎหมายให้
 อำนาจให้รัฐโอนได้ การที่รัฐจะเวน
 คืนอสังหาริมทรัพย์อย่างหนึ่ง อย่างใดมา
 นั้น กระผมเชื่อเหลือเกินว่ารัฐจะต้อง
 ดำเนินไปตามแผนเศรษฐกิจที่สภาพัฒ-
 นาการเศรษฐกิจได้วางไว้ และคณะ-
 รัฐมนตรีก็คงจะได้ใคร่ครวญ อย่างหนัก
 หนาว่าอะไรควรจะเวนคืนมา มาทำ
 ประโยชน์อะไร และจะทำสำเร็จหรือไม่
 เพราะการจัดการเกี่ยวกับ สาธารณูปการ
 ต่าง ๆ นั้น รัฐไม่ได้ทำโดยไม่ได้ลงทุน
 รัฐก็ต้องลงทุนคือว่า เมื่อจะดำเนินการ
 สิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ต้องลงทุนด้วยกำลัง
 แรงและกำลังทรัพย์ บางทีก็ต้องกู้หน
 ยืมเงินเข้ามา นี่เป็นหลักสำคัญ เพราะ
 ฉะนั้นจะดำเนินการอย่างไร อย่างนั้นไม่
 ด้หรือไม่ได้ เพราะฉะนั้นการมา
 การเติมลงไปก็เป็นเรื่องที่ว่า เผื่อว่า
 จะไม่สำเร็จตามปรารถนาของรัฐ ก็ให้
 ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กรม
 การได้เติมลงไป แต่อย่างไรก็ตาม
 ด้รับ ถ้อยคำที่กรมการเติมลงไป
 นี้ ถ้าอ่านตามภาษาชาวบ้านก็คือ ให้
 มีอำนาจออกกฎหมายเวนคืน อสังหา-

ริมทรัพย์ของบุคคลมาจำหน่ายขาย ให้ กับ
 บุคคลอื่นโดยกฎหมาย ความในวรรคนี้ที่
 กรมการเติมลงไป จึงเป็นการ ขัดต่อ
 หลักประชาธิปไตย อันว่าด้วยการประ-
 กันสิทธิของมนุษย์ และขัดต่อความที่
 บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๒ วรรค ๒ ว่า
 "การสืบทอดย่อม ได้รับความคุ้มครอง
 สิทธิของบุคคลในการสืบทอดย่อมเป็น
 ไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย" ประ-
 มวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
 ๑๕๕๕ บัญญัติว่า เมื่อบุคคลใดตาย
 มรดกของ บุคคลนั้น ตกทอดแก่ทายาท
 ทายาทยอมเสียไปซึ่งสิทธิในมรดกได้ แต่
 โดยบทบัญญัติแห่งประ มวล กฎหมาย นี้
 หรือกฎหมายอื่น ในประการที่สำคัญที่
 สุดแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย
 โดยรัฐธรรมนูญนั้น ก็คือรัฐมีหน้าที่ต้อง
 เคารพและให้ความคุ้มครอง ต่ สิทธิ ของ
 บุคคล วางระเบียบในการรับใช้สาธา-
 ณะอันเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อความเจริญ
 ของประเทศและให้ประชาชนทั้งหลาย
 ส่วนได้รับประโยชน์จากการนี้ เช่น การ
 สร้างถนนก็ดี การขุดคลองก็ดี การขน
 ส่งก็ดี นี่เป็นประการสำคัญที่สุดในเรื่อง
 ที่รัฐจะต้องเวนคืน อสังหา ริมทรัพย์ ของ

เอกชน หรือ ของ บุคคล มา เพื่อ การ อย่าง
หนึ่งอย่างใด คือว่าประโยชน์ที่นำมาทำ
นั้นจะต้องเป็นประโยชน์สาธารณะ นอก
จากรัฐก็มีหน้าที่ช่วยเหลือ บุคคล ใน
การสาธารณูปโภค การศึกษา การทำ
งาน การประกันความทุกข์ยากของบุคคล
ฉะนั้นในการที่ท่านกรรมาธิการได้นำเอา
บทบัญญัติ ไป วาง ไว้ เพื่อให้รัฐ เวนคืน
อสังหาริมทรัพย์ของบุคคล ได้มาแล้วก็
กำหนดเงื่อนไขไว้ให้รัฐดำเนินการ ตาม
เงื่อนไขที่บัญญัติ ไว้ ใน รัฐธรรมนูญ ว่า
ถ้าทำไม่สำเร็จหรือวัตถุประสงค์ นั้น หมด
สิ้นลงแล้ว ก็ให้รัฐมีอำนาจที่จะออก
กฎหมายโอนคืนไปยังบุคคลใด ๆ ก็ได้
ก็ทำไมจึงไม่บัญญัติเอาไว้ว่า ให้รัฐออก
กฎหมายเวนคืนไปยังเจ้าของเดิมที่เวน-
คืนมา หรือผู้ทรงสิทธิจากเจ้าของเดิม
เพราะว่าเมื่อรัฐทำอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว
ไม่สำเร็จ ก็น่าจะโอนกลับไปยังเจ้าของ
เดิม ทั้งนี้เพื่อให้เจ้าของเดิมเขานั้นได้
ปฏิบัติการตามมาตรา ๓๒ วรรค ๒ ที่
ว่า สิทธิในการรับมรดกของเขา ย่อม
จะต้องไม่สูญไป กระผมจึงเห็นว่าใน
การที่เราบัญญัติไว้จนถึงถ้าหากว่าท่าน
กรรมาธิการจะได้ชี้แจงต่อสภาฯ แล้วว่า

เป็นความดีที่สุดที่ได้บัญญัติไว้ แต่ว่า
กระผมได้ย้อนกลับไปดูรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทยทุกฉบับที่บัญญัติมานั้น
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐธรรมนูญฉบับปี
พ.ศ. ๒๔๙๒ มีการบัญญัติถึงเรื่อง
การเวนคืนต่าง ๆ ไว้มากมาย แต่ที่รัฐ-
ธรรมนูญฉบับนี้ก็ไม่ได้บัญญัติถึงการ
โอนคืน กระผมเข้าใจว่าบทบัญญัติใน
วรรค ๑ และวรรค ๒ ของมาตรา
๓๒ นั้นเองได้มีบทบัญญัติเอาไว้ให้เป็น
ไปตามหลักการข้างต้น เพราะฉะนั้น
เราจะเห็นได้ว่า บทบัญญัติในวรรค ๓
ก็จะต้องอยู่ในบังคับของบทบัญญัติมาตรา
๓๒ วรรค ๑ และวรรค ๒ กรรมา-
ธิการจะเติมบทบัญญัติในวรรค ๔ หรือ
จะเติมวรรค ๕ วรรค ๖ วรรค ๗
วรรค ๘ วรรค ๙ วรรค ๑๐ อะไร
ก็ตาม แต่ก็อย่าลืมว่าต้องอยู่ในบังคับ
ของมาตรา ๓๒ วรรค ๑ และวรรค
๒ ต้องไปด้วยกันได้ แต่ถ้ายังไปด้วย
กันไม่ได้ ก็ยังขัดกันอยู่เช่นนี้แล้ว
กระผมก็อยากจะกราบเรียนแก่ท่าน
กรรมาธิการที่มีเจตนาต่อ รัฐธรรมนูญ
ฉบับนี้ว่า น่าจะตัดออก หรือถ้าจะเติม
กันอย่างไรให้เหมาะสม ก็ขอให้สภาฯ

สามารถที่จะให้คำรับ ร้อง หรือ ให้การ
 ประกันได้ว่าให้เป็นรัฐธรรมนูญที่ดี ที่สุด
 ไว้สำหรับปกครองประเทศ กระผมเข้าใจ
 ใจว่าจะเป็นการเหมาะสมดีครับ เพราะ
 ฉะนั้นที่ท่านโต้เถียงกันระหว่างสมาชิกผู้
 มีเกียรติกับกรรมาธิการนั้น เป็นเรื่อง
 โต้เถียงกันเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและเกี่ยว
 กับเรื่องกฎหมายธรรมดา ไม่ใช่เรื่อง
 ของหลักในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเรา ได้มีการ
 ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย มี
 รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมาย ปกครอง ที่ดี ที่
 สุด ก็ขอให้ดำเนินการตามนั้นครับ ขอ
 ขอบคุณ

หลวงประกอบนิติสาร (กรรมา-
 ธิการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ): ท่าน
 สมาชิกมีความรู้สึกว่าการกรรมาธิการแข็งอะไร
 ไปแข็งเรื่องกฎหมายธรรมดา ไม่ได้แข็ง
 รัฐธรรมนูญกรรมาธิการไม่มีความประสงค์
 จะต่อล้อต่อเถียงกับท่านแต่ที่ท่านกำลัง
 อภิปรายอยู่นั้นเองท่านกำลังอภิปรายกฎ-
 หมายธรรมดา ท่านยกเอากฎหมายมรดก
 ขึ้นมาว่า ท่านยกเอาพระราชบัญญัติ
 เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ว่า นั่นแหละ
 ท่านกำลังอภิปรายกฎหมายธรรมดา ท่าน
 กล่าวว่ากฎหมายมรดกบัญญัติว่า สิทธิใน

การรับมรดกของทายาทนั้น จะเปลี่ยน
 แปลงไปได้ก็แต่โดยบทบัญญัติแห่งกฎ-
 หมายนั้น คือหมายความว่าประมวลกฎ-
 หมายแพ่งและพาณิชย์ ท่านกล่าวถึง
 พระราชบัญญัติเวนคืนว่า พระราช-
 บัญญัติเวนคืนนั้นบัญญัติว่า เวลาไม่ใช่
 ประโยชน์แล้ว ให้โอนกลับไปเจ้าของ
 เดิม ท่านก็กำลังกล่าวถึงกฎหมายธรรม-
 ดา ท่านไม่ได้กล่าวถึงรัฐธรรมนูญ
 กรรมาธิการขอรบกวนเวลานิดหน่อยที่จะ
 ขอเรียนย้ำว่า รัฐธรรมนูญเป็นแม่บท
 ครอบกฎหมายทั้งปวง กฎหมายใดออก
 มาขัดต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติส่วนใด
 ขัดกับรัฐธรรมนูญเป็นโมฆะใช้บังคับไม่
 ได้ เพราะฉะนั้นกฎหมายธรรมดานี้ไม่
 ใช้เพียงยกเลิกไปในตัวเพราะขัดกับรัฐ-
 ธรรมนูญ นี้กฎหมายธรรมดาก็แก้กันก็
 ร้อยพันพันหน ตราบเท่าที่ไม่ขัดรัฐ-
 ธรรมนูญก็แก้ได้ เพราะฉะนั้นกฎ หมาย
 ที่ท่านกล่าวทั้งหลายนี้ ไม่ใช่ขอยกเว้น
 ว่าแก้ไม่ได้ แก้ได้เสมอ เพราะฉะนั้น
 เราทราบไม่ได้ว่าจะมีการ แก้กัน เมื่อไร
 สถาน้ำจะแก้หรือไม่ เราไม่ทราบ เรา
 จึงต้องมาตีตะปูในรัฐธรรมนูญวรรคสุด
 ท้ายของมาตรา ๓๒ นี้

ในประการแรกว่า การโอนคือ ไปได้นั้นต้องโอนไปเมื่อมีกฎหมายอนุญาตให้โอน จะไปโอนกันโดยไม่มีกฎหมายไม่ได้ คือสมมติว่าไปเลิกประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เลิกบาง มาตราเลิกพระราชบัญญัติเวนคืน อสังหาริมทรัพย์เคียน^๕ แล้วเอาที่ไปขายกันตามชอบใจโดยไม่ต้องมีกฎหมาย ถ้าไม่มีคำสั่งท้ายประโยคสุดท้ายในวรรค ๔ วรรค ๕ ก็จะทำได้ต่อเมื่อมีกฎหมายนี้ ถ้าไม่เป็นเช่นนั้นแล้ว ถ้าไม่ตอกตะปูเช่นนั้นแล้ว นั่นแหละเป็นการเปิดประตูให้กดให้โกงกันได้ ท่านกล่าวโดยเฉพาะว่า สิทธิของทายาทนั้น จะเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นไม่ได้ นอกจากโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น คือหมายความว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ขอย้ำว่าเรามาคุยเรื่องเป็นจริงเป็นอย่างไร เวลาที่เวนคืนมาแล้ว กรรมสิทธิ์ตกเป็นของใคร กรรมสิทธิ์ที่ถูกเวนคืนมากลายเป็นของรัฐไป สมมติว่าข้าพเจ้าถูกเวนคืนบ้านข้าพเจ้าที่บางกะปิ เมื่อเวนคืนเสร็จแล้ว ที่ดินเป็นของรัฐทายาทข้าพเจ้าไม่มีสิทธิอะไรเลยในที่ดินนั้นในเมื่อข้าพเจ้าตาย เพราะฉะนั้นจะว่าสิทธิเขาถูกเปลี่ยน

แปลงไป ในเมื่อรัฐเอาที่ดินนั้นไปขายให้นาย ก. น. ไม่ขัดต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เลย เพราะขณะนั้นทายาทไม่มีสิทธิจะรับมรดกที่บ้านข้าพเจ้าไม่ เพราะว่าการมรดกไปอยู่กับรัฐแล้ว ไม่ใช่เป็นของข้าพเจ้า ฉะนั้นไม่ได้ขัดต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในพระราชบัญญัติเวนคืน อสังหาริมทรัพย์บัญญัติว่า เมื่อเสร็จแล้วหรือไม่ใช้แล้วให้โอนคืนกับเจ้าของนี้ นั่นเป็นหลักการที่ดี กรรมวิธีการไม่ได้ว่าไม่ดีและกรรมวิธีการก็คิดว่ากฎหมายนั้นจะยังคงใช้อยู่อีกนาน แต่ว่ากรรมวิธีการเขียนในรัฐธรรมนูญไม่ได้ ว่าต้องเวนคืนแก่เฉพาะเจ้าของเดิมหรือทายาทเจ้าของเดิม เพราะว่าถ้าเขียนเช่นนั้นแล้ว สมมติว่าเวนคืนมาแล้ว เจ้าของเดิมไปไหนก็ไม่รู้ เจ้าของเดิมอาจจะเป็นคนต่างดาว ห้ายไปอยู่ชิวโลกเหนือชิวโลกใต้ที่ไหนก็ไม่รู้ตามไม่ได้ โอนคืนก็ไม่ได้ ทายาทใครก็ไม่ทราบ โอนคืนก็ไม่ได้ ในกรณีเช่นนั้น ประการหนึ่ง

ในกรณีที่ ๒ เจ้าของเดิมเวนคืนเขาก็ต้องมาจ่ายเงิน ถ้าเขาไม่สมัครจะเอา หรือเขาบอกว่าท่าน ขอโทษ คน

LIART

ไทยเราก็ถือ มีอะไร ไม่ดีอยู่ที่เขา ไม่
อยากจะทำมาเป็นเจ้าของ สมมติว่า
อย่างนั้น ไปบังคับให้เขารับได้หรือ
หากรัฐธรรมนูญไปกำหนดว่าต้องคืนแก่
เขา

ในประการที่ ๓ สมมติว่าเวนคืน
ที่มา ๑ ไร่ ใช้ประโยชน์ไปแล้ว เหลือ
ตารางนิ้วเดียว ซึ่งก็ยังเป็นที่ดินยังเป็น
อสังหาริมทรัพย์เช่นนี้ ที่นิ้วเดียวจะ
เหมาะแก่การที่จะ จำหน่าย ให้แก่ผู้ที่จะ
สร้างอะไรขึ้นมา เพื่อให้รับกับผังเมือง
ซึ่งเจ้าของเดิม ไม่สามารถจะสร้างได้
เพราะมีที่นิ้วเดียวเช่นนี้ จะเป็นการสม
ควรหรือ ที่จะบังคับว่าต้องคืนแก่เจ้า
ของเดิม หรือว่าจะเปิดช่องไว้ให้ทั้ง
รัฐบาลและสภา ร่วมกัน ออกกฎหมาย
ที่โอนที่นิ้วเดียวนั้น ให้คนอื่นได้ในการ
จะผูกมัดอะไร ผูกมัดดี แต่ถ้าผูกมัดแล้ว
มีคนไม่หลุด จะเกิดเสียหาย กลับเป็น
การเสียประโยชน์ นี้ด้วยเหตุเช่นนี้
กรรมการก็ขออย่าว่า ข้อดีของท่าน
ทั้งหลายนี้ กรรมการรับฟังด้วยดี
เสมอ แต่ยังไม่เห็นทางที่จะไปแก้
ตามที่ท่านขอประนีประนอมด้วยประ
เด็นนี้เสียใจที่ไม่สามารถจะอนุโลม

พลโท วิชัย พงศ์อนันตวิสา
หรับที่ท่านกรรมการได้เพิ่มเติมมา
ความจริงข้าพเจ้าคิดว่า บางที่ท่านสมา
ชิก อาจ จะ ยัง ไม่ เข้าใจ ถึง เจตนา รรมณ์
ข้าพเจ้าจะรู้ คือ เจตนา รรมณ์ ในการเพิ่ม
เติมมานักเนื่องจากในวรรค ๓ นี้เอง
เติมเรื่องแหล่งอุตสาหกรรม เสร็จแล้ว
ก็มาเรื่องผังเมือง นี้ประเด็นสำคัญหรือ
หัวใจสำคัญอยู่ ๒ เรื่องนเท่านั้นที่กรร
มาธิการ ยืนยัน นักหนาที่จะเขียนไว้
เพราะแหล่งอุตสาหกรรม หมายความว่า
รัฐเวนคืนมา เสร็จแล้วก็ต้องไปจัดสรร
ไปแบ่ง หรือไปโอนให้คนอื่นต่อไป
ผังเมืองก็เช่นเดียวกัน ซึ่งผ่านร่างเข้าสู่
สภาคราวที่แล้วเราพูดกันมากเรื่องนี้
จุดประสงค์ของกรรมการ ข้าพเจ้าคิด
ว่าอย่างนั้น ในการที่เพิ่มเติมมานี้มี ๓
ประการ กรรมการบอกว่า มีอะไร
อีกไหม ข้าพเจ้าบอกว่า มีอีกเหมือนกัน
ซึ่งกฎหมายเวนคืนได้ทำมาแล้ว เช่นว่า
เวนคืนและโอน แลกเปลี่ยน สับเปลี่ยน
ที่ระหว่างของรัฐ และของเอกชน เรา
ทำมาแล้วเหมือนกัน นี้คือประการที่ ๔
ข้าพเจ้าจะ บอก ให้ ก้ ได้ ใดๆ ก็ ตาม
สมาชิกบางคนก็บอกว่า จะขอแก้ไขใน
ตอนสุดท้ายว่า เมื่อหมดความจำเป็นแล้ว

LIRT

ขอให้โอนให้เจ้าของเดิม ข้าพเจ้าว่าแก้
แบบนั้นก็ไม่ได้เหมือนกัน เมื่อเขาจัด
สรรแบ่งไปให้ประชาชน สมมติว่าฝั่ง
เมืองก็ตาม แบ่งไปให้คนอื่นนั้นแล้วจะ
ไปโอนให้คนอื่นได้อย่างไร ไม่มีทาง
เลย ข้าพเจ้าคิดว่าไม่ควรจะตัดออกเสีย
เพราะว่าเราอย่ามาพูดกันว่า เรื่อง
รัฐธรรมนูญ หรือ เรื่อง กฎหมายเวนคืน
คนละเรื่อง เมื่อเรารับว่า สถานะรัฐ
เลือกตั้งสมาชิกเข้ามา มีหน้าที่พิจารณา
เรื่องเกี่ยวกับกฎหมายเวนคืน จะเวนคืน
อย่างไร จะโอนอย่างไร ก็ขอให้เป็น
เรื่องของสภาหน้า หรือสภาต่อๆ ไปซึ่ง
ราษฎรเลือกตั้งมา ข้าพเจ้าว่าเหมาะสม
มากกว่า ข้าพเจ้ามีความเห็นเช่นนั้น

นายเล็ก จุณณานนท์ : ถึงแม้ว่า
ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการกระทำเช่นเดียว
นั้นจะได้ยืนยันที่จะพยายามฝ่าฟันวรรค
๔ ของมาตรา ๓๒ ให้เป็นไปได้อย่างยิ่ง ที่
ท่านไม่ได้จิกประเด็นต่อประเด็น หรือ
ประโยคต่อประโยค ท่านไปกล่าวอะไร
ซึ่งอาจจะเป็นความโง่ซึ่งข้าพเจ้าไม่เข้าใจ
เหมือนกัน ดังเช่นที่ท่านชอบกล่าวกันว่า
กฎหมายที่จะออกไปนั้น ต้องผ่านสภา

เพราะฉะนั้น ถ้าเผื่อว่ารัฐบาลเสนอกฎ
หมายไม่ก็ ถ้าหากว่าสภาให้ผ่านไป ก็
ถือว่าสภาไม่ตัดด้วย ท่านมักจะกล่าวอย่าง
นี้อยู่เสมอ ข้าพเจ้าเข้าใจว่าการที่รัฐบาล
เสนอกฎหมายอะไรเข้ามาในสภา ตาม
อำนาจที่รัฐธรรมนูญได้ให้ไว้ ดังเช่นใน
วรรค ๔ ของมาตรา ๓๒ ท่านไปรค
อย่าลืมนะ ในการปกครองระบอบประชา
ธิปไตย ถ้าหากว่ารัฐบาลไม่สามารถคุม
เสียงข้างมากในสภาได้ ท่านคิดหรือว่า
รัฐบาลนั้นจะคงอยู่ได้ก็แน่ละ เมื่อรัฐ
บาลเสนอ พระราชบัญญัติอะไรเข้ามา
เมื่อถือว่าในระบอบประชาธิปไตยรัฐ
บาลย่อมคุมเสียงข้างมากในสภา ๕๕ เปอร์เซ็นต์ พระราชบัญญัติที่รัฐบาลเสนอเข้า
มาก็ย่อมจะผ่านสภาทั้งนั้น ทำไมท่านถึง
จะไปโยนความรับผิดชอบให้แก่สภาไม่ก็ ใน
เมื่อการปฏิบัติในระบอบประชาธิปไตย
ความจริงมีอยู่ดังเช่นที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมา
ปัญหาที่เราพูดกันอยู่ขณะนี้ เราพูดกัน
อยู่ที่ว่า เราจะเขียนรัฐธรรมนูญเปิดช่อง
ให้รัฐบาลทำเช่นนั้นได้หรือไม่ จะเปิด
ช่องให้รัฐบาล ไป ออก พระราชบัญญัติ
เช่นนั้นหรือไม่ต่างหาก ซึ่งข้าพเจ้าและ
สมาชิกหลายท่านเห็นว่า ไม่ควรจะบัญญัติ

ญาติในรัฐธรรมนูญเพื่อเปิดช่องให้รัฐบาลกระทำเช่นนั้นได้ เรามีวัตถุประสงค์เสียเลย เราไม่ยอมให้รัฐบาลทำได้เสียเลย โดยรัฐธรรมนูญ ปัญหาประเด็นที่กำลังพูดถึงกัน อยู่ตรงนี้ ข้าพเจ้ายืนยันว่าข้าพเจ้าไม่เคยยอมรับว่า วรรค ๔ นี้เป็นการจำกัดอำนาจของรัฐบาลอย่างที่ท่านกรรมาธิการได้กล่าว ถ้าข้าพเจ้ากล่าวว่า ถ้าหากว่าการ กล่าว ไว้ ใน รัฐธรรมนูญ วรรค ๔ ของมาตรา ๓๒ นี้ เหตุที่รัฐจะโอนไปได้ยังมีเหตุอย่างอื่น ๆ อีก นอก จาก ๓ เหตุนี้แล้ว ก็เป็นอย่างที่ท่านว่า คือว่าอาจจะเป็นอย่างที่ท่านว่า คือว่าเป็นการจำกัดอำนาจไว้ แต่ว่าเหตุอื่น ๆ นอก จาก ๓ เหตุนี้ที่ข้าพเจ้าได้อ่านมาโดย พึงเจ้านั้นไม่มีอีกแล้ว ดังเช่นท่านได้กล่าวอย่างว่า ท่านจะเข้าออกได้เฉพาะทางประตู อย่างนี้พูดได้ เพราะเหตุว่าท่านนั้นไม่ใช่มีประตู แต่มีหน้าต่างอีก เพราะฉะนั้นถ้าเผื่อว่าท่านจะพูดว่า ท่านจะเข้าออกทางประตู ก็หมายความว่า อย่าเข้าออกหน้าต่างนะ หรืออย่าเข้าทางช่อง ลอดอก หมายความว่าอย่างนั้น แต่ที่บัญญัติไว้ในวรรคสุดท้ายนี้ เหตุที่โอนต่อไปได้นอกจากทั้ง ๓ เหตุนี้แล้ว ไม่มีเหตุใด ๆ อื่นเลย เหมือนหนึ่ง

ว่า มีตัวเลขอยู่ ๗ ตัว ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ท่านบอกว่า จะกระทำได้เฉพาะ ๑ ถึง ๓ อย่างนี้หมายความว่า ๔ ๕ ๖ ๗ ทำไม่ได้ อย่างนี้ถูก แต่ว่าในรัฐธรรมนูญ ในวรรคสุดท้ายของมาตรานี้ นอกจาก ๓ เหตุนี้แล้ว ไม่มีเหตุอะไรอีก ข้าพเจ้าว่าเช่นนั้น ขอท่านได้โปรดเข้าใจ ตามนี้ด้วย

ท่านประธานที่เคารพ ในฐานะที่ท่านกรรมาธิการผู้มีความเห็นด้วยนัก เป็น นักนิติศาสตร์ และเป็น ทนายความ ท่านย่อมมีความเห็นพ้องในฐานะที่เป็น นักกฎหมายว่า เมื่อรัฐได้โอนกรรมสิทธิ์ โดยวิธีเวนคืนมาจากใครแล้ว กรรมสิทธิ์ในที่ดินที่เวนคืนมานั้นเป็นของรัฐโดยพร้อมมูล รัฐจะเอาไปโอนให้ใครก็ได้ นี่เป็นอำนาจโดยเพิ่มเติมของกฎหมายอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นจะมีประโยชน์อะไรที่จะต้องไปเติมวรรค ๔ ขึ้นมาอีก ที่จะให้รัฐต้องมีอำนาจในการโอนได้ อำนาจมีอยู่แต่เต็มแล้ว เมื่อเวนคืนเข้ามาแล้ว เพื่อที่จะ ให้บรรลุผลสำเร็จ ตาม ความปรารถนา เมื่อวัตถุประสงค์นั้นผ่านพ้นไปแล้ว หรือไม่จำเป็นจะต้องใช้แล้ว รัฐก็มีอำนาจอยู่ในสภาพเต็มแล้ว ในฐานะที่เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ ที่จะโอนไปได้

LIRT

เพราะฉะนั้น ตักความในวรรคนี้ ออก
 ไม่ได้ทำให้ผลในทางกฎหมายเปลี่ยนแปลงอะไรเลย ถ้าจะเป็นความประสงค์
 อย่างที่ท่านประสงค์จะจำกัดอำนาจของ
 รัฐ นั่นก็ข้าพเจ้าขอส่งเสริม แต่ท่าน
 ต้องเขียนลงไปสิว่า ท่านจะจำกัดอำนาจ
 ให้รัฐโอนได้ในกรณีใดบ้าง จะไปเกี่ยว
 ขายจ่ายแจกอะไรอย่างนี้ไม่ได้นะ จะโอน
 ได้เฉพาะโอนให้แก่เจ้าของเดิม หรือ ทา-
 ยาทของเจ้าของเดิม ในกรณีที่เจ้าของ
 เดิมตาย ถ้าเขียนอย่างนี้ดังที่ข้าพเจ้า
 ได้เสนอแล้วข้าพเจ้าเห็นว่า นั่นเป็น
 การเขียนจำกัดอำนาจของรัฐ ควรจะ
 ขอให้กรรมการได้โปรดเข้าใจตาม
 นิตย

หลวงประกอบนิติสาร (กรรมมา-
 ธิการ พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ) :
 ความจริงข้าพเจ้าอยากให้งดมติ แต่ว่าเนื่อง
 จากคำอภิปรายของสมาชิกท่านหลังนี้มีข้อ
 สำคัญอยู่ ๒ ประการ ที่กรรมการจำ
 เป็นเหลือเกินเฉพาะอย่างยิ่ง ข้าพเจ้า จำ
 เป็นต้องขออนุญาตท่านประธานกล่าวแก่

ใน ประการแรก ท่าน อภิปราย
 ประหนึ่งว่า ข้าพเจ้านอภิปรายคนเดียว
 ท่านใช้คำว่าคนเดียว ประหนึ่งว่าเป็น
 ความเห็นของข้าพเจ้าคนเดียว ข้าพเจ้าขอ

กราบเรียนท่านสมาชิกผู้มีความเกียรติดำ
 ประธาน กรรมการหนึ่ง อยู่ตรงนี้ และ
 พร้อมทั้งจะขอไปพิจารณาใหม่ ถ้ากรรมมา-
 ธิการทำอื่น ๆ ร้องขอ เพราะฉะนั้น
 ข้าพเจ้าขอกราบเรียนว่า ข้าพเจ้าอภิปราย
 ในนามของกรรมการทั้งคณะ คำ
 ความเห็นชอบของกรรมการทั้งคณะ

ประการที่ ๒ ข้าพเจ้ารู้สึกเสียใจ
 ที่ถ้อยคำอภิปรายของข้าพเจ้าซึ่งได้จดกล
 บัน ทักเป็น รายงาน การ ประชุม โดย
 หน้าทีแล้ว ได้ถูกเปลี่ยนแปลงไป ข้าพ
 เจ้าไม่เคยกล่าวเลย ไม่ว่าเมื่อคืนหรือ
 เมื่อใดว่ารัฐบาลไม่ดี เสนอกฎหมาย
 ไรเข้ามาแล้ว หากสภาอนุมัติกฎหมาย
 นั้น ก็เป็นสภาไม่ดี ข้าพเจ้าไม่เคยกล่าว
 ที่ข้าพเจ้ากล่าวเมื่อคืน เป็นการ กล่าว
 ท่านสมาชิกผู้มีความเกียรติดำแรก ท่านวิ
 ว่า ถ้ารัฐบาลไม่ดี จะมีการโอนที่ดิน
 เว้นคืนมาแล้วต่อไปโดยไม่สมควร โ
 ทุจริตโดยอะไรก็แล้วแต่เถอะ ข้าพเจ้า
 ได้กราบเรียนว่า ถ้ารัฐบาลไม่ดีและส
 ไม่ดีด้วยแล้ว ก็เป็นเรื่องช่วยไม่ได้ ข้า
 เจ้าว่าอย่างนั้น สภาไม่ตีความความ
 สภาที่อนุมัติกฎหมายไปนั้นด้วยความ
 เพราะว่ามีเยอะแยะที่สภาเราเองอนุ
 กฎหมายไป บางทีไม่ได้เห็นด้วยจริงๆ

ว่าเพื่อรักษาไว้ ซึ่งเสถียรภาพของบ้านเมืองก็ได้ เพื่อดูเห็นว่าให้รัฐบาลลงไปดูที่ว่าจะเป็นอย่างไรก็ได้ ด้วยเหตุอื่นก็ได้เออะแอะ ไม่ได้หมายความว่าสภาได้อนุมัติกฎหมายที่รัฐบาลไม่ได้ ทำไปแล้วละก็สถานะไม่ได้ด้วยเสมอไป เพราะการอนุมัตินั้นมหลายเหตุ หลายประการ คราวนี้เมื่ออภิปรายตอบท่านสมาชิกท่านแล้ว ก็ขออภิปรายตอบท่านเป็นครั้งสุดท้ายว่าวาระนี้เป็นวาระที่จำกัดอำนาจหรือวาระที่ให้อำนาจ แล้วแต่สภาจะวินิจฉัย กรรมการอภิปรายมาพอแล้ว คราวนี้ท่านสมาชิกที่ได้อภิปรายก่อนหน้าท่านสมาชิกคนสุดท้ายยกตัวอย่างมาว่าการเวนคืนเพื่อแลกเปลี่ยนกับเอกชนนั้นคล้าย ๆ กับที่ท่านเห็นว่าเป็นอีกเรื่องหนึ่งอยู่นอกจากที่กรรมการเขียนเอาไว้ กรรมการก็ขอชี้แจงว่า นั่นแหละเป็นการโอนไปเพื่อวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืน เพราะเอาของเขามาก็ให้เขาไป นั่นแหละคือวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืน ท่านไม่พอนั้น และที่ท่านว่ากรรมการเติมขึ้นมา เพื่อผังเมืองนั้น ขอกราบเรียนอีกว่า ไม่ใช่เฉพาะเพื่อผังเมืองเพื่อทุก ๆ วัตถุประสงค์แห่งการเวนคืน การเวนคืนเพื่อทรัพยากรธรรมชาติ

การเวนคืนเพื่อป้องกันประเทศ การเวนคืนเพื่อประโยชน์ของรัฐ อะไรนี้รวมหมด สมประโยชน์แล้วก็ได้ ไม่ทำต่อไปก็ได้ จะโอนต่อไปได้ต้องมีกฎหมายความประสงค์ที่ขอกราบเรียนท่าน

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : มีสมาชิกท่านผู้ใด จะอภิปรายสนับสนุนกรรมการบ้าง

นายสมภพ โทตระกิตย์ (กรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ) : กระผมขออนุญาตอภิปรายสนับสนุนกรรมการ แต่ในฐานะเป็นสมาชิกก็ได้คอยรอโอกาสที่อยากจะอภิปรายแสดงความคิดเห็นสักเล็กน้อยภายหลังที่ได้ฟังท่านสมาชิกได้อภิปรายกันหลายท่านแล้วและเพื่อประกอบกับความกระจ่างแจ้งแก่ท่านสมาชิกที่จะลงมติในโอกาสต่อไป ความจริงในวาระสุดท้ายหรือวาระ ๔ ของมาตรา ๓๒ นี้ จะมองในทางแง่ว่าไม่เหมาะสมก็อาจจะมองได้ แต่ในแง่ของประโยชน์ที่จะให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนหรือเป็นการจำกัดอำนาจของรัฐก็มองได้เหมือนกัน ยังมีผลต่ออยู่ ซึ่งกระผมต้องขอประธานอนุญาตท่านประธาน ขอกราบเรียนถึงลักษณะของการเวนคืนเพื่อให้เกิดความเข้าใจ

LIART

ใจอย่างกระฉ่างแจ่มเสียก่อนว่า เรื่อง การเวนคืนนั้นเป็นเรื่องการบังคับให้ประชาชนเขาต้องขายอสังหาริมทรัพย์ โดยเฉพาะคือ ที่ดิน การบังคับให้ขายกับการที่ไม่ถูกบังคับให้ขายนั้น จะเห็นได้ว่าผลเป็นอย่างไร ถ้ารัฐบาลต้องการไปซื้อที่ดินของเอกชน ไปทำการติดต่อขอซื้อแต่โดยดี เอกชนเขาพอใจขาย เขาขายให้รัฐ เมื่อรัฐได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินแล้ว รัฐจะทำอะไรก็ได้ ไม่อยู่ในข่ายบังคับของรัฐธรรมนูญ ที่นถ้าหากว่ารัฐมีความจำเป็นที่จะต้องได้ที่ดิน คือ อสังหาริมทรัพย์ สักแปลงหนึ่งเพื่อประโยชน์ของรัฐนั่นเอง เช่น เพื่อป้องกันประเทศ เพื่อสาธารณูปโภค เพื่อทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อผังเมือง เมื่อรัฐต้องการเช่นนั้นแล้ว รัฐไปติดต่อไม่ได้ แต่มีความจำเป็นจริงๆ ก็ต้องใช้กฎหมายออกกฎหมายบังคับให้ประชาชนต้องขายที่ดินนั้นเพื่อประโยชน์แก่รัฐ พูดย่างๆ ก็คือ บังคับซื้อ นั่นคือ ลักษณะ บังคับขายนั่นเอง ไม่ใช่เป็นเรื่องของการบังคับใช้ เพราะเมื่อรัฐบาล หรือรัฐ บังคับให้ประชาชนต้องขายที่ดินแล้ว ประชาชนย่อมได้รับค่าที่ดินเป็นการตอบแทน ซึ่งรัฐธรรมนูญก็ให้ความคุ้มครองอยู่แล้วว่า

รัฐจะต้องชดใช้ค่าทดแทนด้วยความเป็นธรรม และเพียงแต่ว่ารัฐออกกฎหมายมาเพื่อบังคับให้ราษฎรต้องขายเพื่อประโยชน์ตามที่รัฐธรรมนุญกำหนดไว้ เมื่อราษฎรได้ขายมาแล้ว กระผมขออย่าว่า เป็นเรื่องขาย ที่ดินนั้นก็เป็นของรัฐ เมื่อที่ดินเป็นของรัฐแล้วรัฐได้ใช้ก็ผูกมัดอยู่ว่า ต้องใช้เพื่อประโยชน์อย่างที่ว่า รัฐธรรมนุญเขากำหนด ที่นปัญหาที่มีอยู่ว่า เมื่อรัฐได้ใช้ที่ดินนั้นหมดไปแล้วจะทำอย่างไรกับที่ดินนั้นต่อไป ในข้อนี้เองในความคิดเห็นของนักนิติศาสตร์ก็มีความคิดเห็นอยู่สองฝ่ายๆ หนึ่งเห็นว่า เมื่อได้มีการบังคับขายและรัฐได้ซื้อมาแล้ว ชดใช้ค่าที่ดินด้วยความเป็นธรรม แล้วที่ดินนั้นก็ตกเป็นของรัฐ เมื่อรัฐได้เลิกใช้เพราะกิจการอะไรก็ตาม รัฐจะทำอะไร รัฐก็ยอมทำได้ เพราะเป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐ รัฐได้ซื้อเพราะเหตุที่ว่าได้ชดใช้เงินให้แก่ราษฎรเขาแล้วด้วยความเป็นธรรม เพราะฉะนั้นเมื่อรัฐเป็นเจ้าของแล้ว รัฐก็ควรจะทำอะไรต่อไปได้ เมื่อถ้าหากว่าสภาพของการใช้ตามรัฐธรรมนูญ ได้หมดไป อย่างเช่น ทำถนนสาธารณูปโภค แต่ต่อไปที่ดินนั้นมันไม่ใช้ถนนนั้นแล้ว หรือจะเวนคืนมาสร้างกระทรวง ทบวง กรม แต่แล้วไป

ใช้ในที่นั้น เปลี่ยนเป็นที่อื่น รัฐก็ควรจะยังเป็นเจ้าของ กรรมสิทธิ์ ในที่ดินนั้น ทำอย่างอื่นต่อไปได้ นี่ความคิดเห็นหนึ่ง อีกความคิดเห็นหนึ่ง ไม่ยอมรับในเรื่องนี้ เห็นว่าเมื่อเวนคืนเข้ามาเพื่อใช้อะไรแล้ว ถ้าหากไม่ใช้ต่อไป ต้องขายคืนเจ้าของเดิมเขา จะเอาไปทำอย่างอื่นไม่ได้ นี่ในแง่กฎหมายก็มีความคิดเห็นกันอยู่สองฝ่าย ยังไม่ปลงใจกัน อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า เมื่อรัฐเวนคืนมาแล้ว รัฐเป็นเจ้าของที่ดิน จะทำอะไรที่ดินต่อไปก็ได้ ภายหลังที่ได้ใช้ที่ดินนั้นตามที่รัฐธรรมนุญกำหนด อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าทำอะไรต่อไปไม่ได้ จะต้องโอนกลับคืนให้เจ้าของเดิมเขา เพราะไปบังคับให้เขาขาย นี่ปัญหาที่มีอยู่เช่นนี้ว่า ในโอกาสต่อไปจะทำอย่างไร ที่นเมื่อพิจารณาดูว่าในสภาพของการเวนคืนที่ดินมาแล้วนั้น ถ้าลองหลับตาถือว่าไม่มีวรรค ๔ เช่นนี้แล้ว ข้อเท็จจริงที่เคยปรากฏว่า รัฐเวนคืน ที่ดิน มา ใช้เพื่อ กิจการ ตามที่ รัฐธรรมนุญกำหนด เมื่อระยะเวลาล่วงเลยไป ๒๐-๓๐ ปี รัฐโอนไปให้คนอื่น เขามีตัวอย่าง อยู่หลายเรื่อง ในกรณีเช่นนี้ อะไรคุ้มครองประชาชนน ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยนั้นจะมีทางทราบได้อย่างไร นี่เป็น ปัญหาที่กระผมอยากขอพิจารณาว่า ถ้าเรา

ไม่มีวรรค ๔ เมื่อเวลาล่วงเลยไปแล้ว รัฐเอาไปโอนให้คนอื่น ซึ่งได้เคยทำมาแล้ว ในบางกรณี เขาอาจจะถือเป็นที่ราชพัสดุบ้าง อะไรบ้าง โอนไป เพราะฉะนั้นความมุ่งหมายของท่านสมาชิกถ้าหากจะต้องการให้กลับไป เจ้าของเดิม ย่อมไม่มีทางที่จะทราบได้สมมุติว่า ถ้ามีวรรค ๔ ดังที่เป็นปัญหาอยู่ การที่รัฐจะ โอนที่ดิน ที่ได้ บังคับให้เขาขายนั้นต่อไปนั้น รัฐจะทำได้โดยลำพังอำเภอใจไม่ได้ รัฐจะต้องออกกฎหมาย การออกกฎหมายนี้เอง ทางสภา ก็อาจจะถามว่า จะโอนไปให้ใคร เจ้าของเดิมหรือเปล่า ถ้าไม่ใช่เจ้าของเดิม เพราะเหตุใดถึงไปโอนให้คนอื่น หาเจ้าของเดิมไม่พบหรือ หรืออย่างไรนั้นจะเห็นได้ว่าการโอนต่อไปนั้นยังมีความคุ้มครองอยู่ว่า ต้องออกเป็นกฎหมาย คือ เมื่อออกเป็นกฎหมายแล้ว กระผมก็คิดว่าสมาชิกสภานิติบัญญัติจะต้องซักถามรัฐบาลว่า ทำไมถึงโอนที่แปลงนี้ไปให้คนอื่นเขา เจ้าของเดิมไปอยู่ที่ไหน นี้จะเห็นได้ว่า ถ้าหากมีวิธีการเช่นนี้แล้ว ก็จะสมประสงค์ด้วยกัน ทั้งสองฝ่าย คือ อาจจะมี ความคุ้มครองแก่บุคคลที่เคยเป็นเจ้าของที่ดินมาเดิม หรือ ถ้าหากว่าไม่สามารถ จะหาเจ้าของเดิมได้ อย่างที่ท่าน ครรมาธิการได้ อภิปราย แล้ว

หรือมีความจำเป็นอย่างนั้นเห็นอกว่า ก็อาจจำเป็นต้องขอให้โอนให้คนอื่นได้ โดยเฉพาะในเหตุผลที่ว่า เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการเวนคืน คำว่า เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการเวนคืนนั้น ก็ขอได้โปรดพิจารณาว่า เราได้เพิ่มหลักการใหม่ไปอีกหลักการหนึ่ง คือ เพื่อประโยชน์ของการผังเมือง การเพิ่มหลักการที่ว่า เพื่อประโยชน์ของการผังเมืองนั้น มีความหมายอย่างไร มีผลอย่างไร เราอาจจะมีการจัดผังเมืองเป็นระเบียบใหม่อะไรต่าง ๆ มีที่ดินหรือพื้นที่สำหรับที่อยู่อาศัย จัดสร้างอาคารสงเคราะห์ ที่ดิน ถ้าหากว่าไม่ให้โอนไปได้แล้ว ความหมายของคำว่า ประโยชน์ของผังเมือง จะมีประโยชน์มากหรือ ที่นินเมื่อหากว่าจะให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเวนคืน เพื่อประโยชน์ของผังเมืองแล้ว และรัฐจะโอนให้คนอื่นนั้นเอง ทางฝ่ายนิติบัญญัติยังมีโอกาสที่จะควบคุมได้ เพราะเหตุว่า จะต้องออกกฎหมายควบคุมในแง่ที่ว่า จะโอนที่ดินที่เวนคืนนั้นไปให้ใคร เหมาะสมหรือไม่ อันนั้นกระผมอยากจะขอความกรุณาได้โปรดเทียบว่า ถ้าไม่มีวรรค ๔ แล้ว การบังคับว่าต้องให้ออกกฎหมายโอนให้แก่ใครต่อไปไม่มี รัฐอาจจะโอนให้ใคร

ไปได้ง่าย ๆ ก็ได้ โดยทางฝ่ายสมาชิกไม่ทราบ เจ้าของที่ดินเดิมก็อาจจะไม่ทราบก็ได้ ที่กระผมกราบเรียนมาเพื่อชี้แจงให้เห็นว่า ประโยชน์ของวรรค ๔ ก็ยังพอมียู่ ไม่ใช่ว่าจะไม่มีเสียเลยทีเดียว

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ :
ต่อไปนี้ ข้าพเจ้าจะขอมติต่อที่ประชุมเห็นว่ามาตรา ๓๒ วรรค ๔ นั้น สมควรจะปิดอภิปรายได้แล้ว หรือว่าสมควรจะเปิดอภิปรายต่อไป ท่านผู้ใดเห็นว่าสมควรจะปิดอภิปรายได้แล้ว โปรดยกมือขึ้น (มีสมาชิกยกมือเป็นส่วนมาก)

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ :
ท่านผู้ใดเห็นว่า สมควรจะเปิดอภิปรายต่อไป โปรดยกมือขึ้น (ไม่มีสมาชิกยกมือ)

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ :
ไม่มี เป็นอันว่าที่ประชุมนี้ลงมติให้ปิดอภิปรายได้

เมื่อที่ประชุมนี้ลงมติให้ปิดอภิปรายแล้ว ข้าพเจ้าก็จะขอมติต่อที่ประชุมเห็นว่า สมควรจะตัดข้อความในมาตรา ๓๒ วรรค ๔ ออก หรือว่าจะให้คงไว้ตามที่กรรมการเพิ่มขึ้นมาใหม่ ท่านผู้ใดเห็นว่า ควรจะตัดข้อความในมาตรา ๓๒ วรรค ๔ ออก โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๖๘ คน)

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ท่านผู้ใดเห็นว่า ควรจะให้คงไว้ตามที่ กรรมาธิการเพิ่มขึ้นใหม่ โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๒๕ คน)

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : เป็นอันว่า มาตรา ๓๒ วรรค ๔ นี้ ที่ ประชุมลงมติให้ตัดออก ขอให้เลขาธิการ อานต่อไป

นายประเสริฐ บัทมะสุคนธ์ (ผู้ทำหน้าที่ เลขาธิการ สภาร่างรัฐธรรมนูญ) : มาตรา ๓๓ มีการแก้ไข

นายสมัย เรื่องไกร : กระผม ใครขอทราบเหตุผลของคณะกรรมการ ในการตัดวรรคท้ายออกไป วรรค ๓

พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ (ประธานกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ) : คณะกรรมการเห็นความสำคัญ

แห่งเสรีภาพหนังสือพิมพ์อยู่เหมือนกันแต่ ในเวลาเดียวกันก็เห็นความจำเป็นในการ ต่อต้าน คอมมิวนิสต์ ที่รัฐบาล จะต้อง มี อำนาจควบคุม หนังสือพิมพ์ ตามสมควร การประกาศกฎอัยการศึกนั้นมีได้ ๒ อย่าง คือ

- ๑. เฉพาะท้องที่ และ ๒. ทหารอา-ณัติจักร
- คือถ้าประกาศกฎอัยการศึกทั่ว

ราชอาณาจักรแล้วรัฐบาลก็มีอำนาจควบคุม หนังสือพิมพ์ ได้ ทว่าราชอาณาจักร ควบคุมเช่นให้ตรวจข่าวก่อนโฆษณาเป็น ต้น แต่ว่าการปราบภัยคอมมิวนิสต์นั้น อาจจะมีประกาศกฎอัยการศึกเฉพาะท้องที่ ได้ ในกรณีเช่นนั้นจะควบคุมหนังสือพิมพ์ได้ก็เฉพาะท้องที่นั้น ท้องที่ที่ประกาศกฎอัยการศึก ดังนั้นผู้แปรญัตติเห็นว่า รัฐบาลยังไม่มีอำนาจควบคุมเพียงพอ เพราะหนังสือพิมพ์ตั้งอยู่ในพระนคร เป็น ส่วนมาก และอาจจะไม่มีหนังสือพิมพ์ ในท้องที่ที่ประกาศกฎอัยการศึก เพราะ ฉะนั้นจึงได้ตัด ออก ตัด วรรคนี้ ออก ความที่ตัดออกนั้นก็หมายความว่า รัฐบาล จะควบคุมหนังสือพิมพ์ได้ เช่นให้ตรวจ ข่าวก่อนโฆษณา ก็เฉพาะในกรณีที่มีประกาศกฎอัยการศึก คณะกรรมการเห็นว่า ถ้าทำอย่างนั้นรัฐบาลจะไม่มีอำนาจ เพียงพอในการต่อต้านภัยคอมมิวนิสต์

นายสมัย เรื่องไกร : การตัด วรรคนี้ออกไปนั้น กระผมเข้าใจว่าคงไม่ ได้เป็นความริเริ่มของกรรมการ แต่ เป็นของ สมาชิกท่านหนึ่งซึ่ง ขณะ นั้น คง กำลังติดธุระในการแข่งเรืออยู่ กระผม เห็นว่าการปิดโรงพิมพ์เป็นการทำร้าย เสรีภาพ ของ ประชาชน เป็นการ ทำลาย

สิทธิของประชาชนในการแสดงความคิดเห็น การอ้างว่าปิดหนังสือพิมพ์เพราะเหตุที่ว่าเป็นคอมมิวนิสต์นั้น ในพฤติกรรมการณ์ที่แล้วมา กระผมใคร่จะขอกราบเรียนว่า ในครั้งหนึ่งกระผมได้ทำงานอยู่ในโรงพิมพ์หนึ่ง ได้จับทั้งบรรณาธิการและทั้งผู้อำนวยการไปด้วย ซึ่งถ้าหากทำตามวาระคนแล้วก็ต้องปิดโรงพิมพ์ แต่ผลของการสอบสวนแล้ว ทั้งบรรณาธิการและหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นก็ได้ถูกปล่อยออกมา นั่นก็แสดงว่าไม่ได้เป็นคอมมิวนิสต์แต่ถ้าทำตามวาระคนแล้วปิดโรงพิมพ์ และก็ต้องนับว่าเป็นการยังความเสียหายให้แก่คนโรงพิมพ์ทั้งโรงพิมพ์ ท่านผู้เป็นประธาน เหตุการณ์เมื่อเร็ว ๆ นี้ก็ได้แสดงว่ารัฐบาลได้สั่งปิดหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง การปิดหนังสือพิมพ์จะเกิดความเสียหายให้แก่คนในโรงพิมพ์ทั้งหมด แต่ทว่าเมื่อได้เอาบุคคลบางคนออกไปเสียแล้ว หนังสือพิมพ์นั้นก็ออกมาได้นั้นก็แสดงว่าเป็นผลร้ายเพียงใด สิ่งที่กระผมจะเสนอให้ท่านประธานสภาและท่านสมาชิกสภาทราบ การปิดโรงพิมพ์นั้นเป็นการที่ทำโทษคนที่บริสุทธิ์เกือบทั้งหมดในโรงพิมพ์ ตั้งที่กระผมได้

กราบเรียนแล้วว่า โดยที่การจับกุมในสมัยก่อนนั้นมีอยู่มาตราหนึ่ง ห้ามปิดโรงพิมพ์เพราะฉะนั้นถ้าจับกุมบรรณาธิการไปจับกุมผู้อำนวยการไปเพื่อกำหนดคดี อันนี้กระผมคิดว่าเป็นธรรมอย่างยิ่ง ไม่ได้ว่าบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์เป็นคอมมิวนิสต์หรือผู้อำนวยการเป็นผู้ต้องหาคอมมิวนิสต์ คนในโรงพิมพ์จะเป็นคอมมิวนิสต์ทั้งหมดก็หาไม่ได้ ตัวอย่างที่กระผมได้ยกมาให้ทราบนั้น แสดงให้เห็นแล้วว่า ถ้าจับโดยผิดโดยถูก ปิดผิดปิดถูกเสียหายทั้งนั้น เพราะฉะนั้นกระผมขอวิงวอนอย่าคิดว่าเมื่อจับบรรณาธิการไปแล้ว จับผู้อำนวยการไปแล้ว คนในโรงพิมพ์นั้นจะเป็นคอมมิวนิสต์ไปทั้งหมด เพราะฉะนั้นการปิดโรงพิมพ์เสียกระผมขอร้องขอให้โปรดพิจารณาพรรคนี้ให้เที่ยงธรรมสักหน่อย ท่านประธานสภาและท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ การที่ท่านสมาชิกผู้หนึ่งเสนอให้กรรมวิธีการที่วาระคนออกไป กระผมใคร่ขอเปรียบเทียบเกี่ยวกับสมาชิกสภา สมมติว่าสมาชิกสภาคนใดคนหนึ่งหรือหลายคนหรือเป็นส่วนมากเป็นคอมมิวนิสต์ แล้วเรายุบสภาไม่ให้มีสภาต่อไปนั้นเป็นธรรม

หรือ ถูกต้องหรือ คนโตมิต นัวไหน
ร้าย ตัดไป จับไปดำเนินคดี ไม่
ใช้ว่าหาเหตุปิดสภา หรือปิดโรงพิมพ์เสีย
เลย

อีกประการหนึ่ง ท่านสมาชิกผู้มี
เกียรติทั้งหลาย ในขณะนั้นหนังสือพิมพ์
หัวบ้านหัวเมืองเป็นส่วนใหญ่ ถูก อยู่ภาย
ใต้อำนาจของการปกครอง ถ้าหากเราไม่
มีบทบัญญัติที่เป็นประกันต่อสิทธิเสรี
ภาพเสียแล้ว หนังสือพิมพ์ซึ่งขณะนั้นตาม
ต่างจังหวัด ผู้สื่อข่าวอยู่ภายใต้อิทธิพล
ของผู้มีอำนาจในจังหวัดนั้น ๆ อยู่แล้ว
ยังตักวรรคนออกไปเสีย ก็ทำให้หนังสือ
พิมพ์ปราศจาก เสรีภาพยิ่งขึ้น เพราะว่า
หนังสือพิมพ์เหล่านั้น ได้ตระหนัก ถึง
พฤติการณ์ในจังหวัดนั้น ๆ แต่ว่าเมื่อได้
ตักวรรคนออกไปเสีย ก็จะทำให้หนังสือ
พิมพ์อยู่ในสภาพแห่งความกลัวไม่สามารถ
ที่จะดำเนินการแสดงความคิดเห็น ต่อไป
ได้ ท่านประธานสภาและท่านสมาชิก
กระผมใครที่จะกล่าวว่า การตักวรรคน
ออกไป กระผมถือว่ารัฐธรรมนูญฉบับ
ใหม่นี้เป็นเสมือนหนึ่งถอยหลังเข้าคลอง
เราร่างรัฐธรรมนูญมา ประมาณเกือบจะ
๑๐ ปีแล้ว เราคิดว่าเราจะได้รับรัฐธรรมนูญ
ที่ดี แต่ว่าเราไม่ให้เสรีภาพหนังสือ
พิมพ์อย่างรัฐธรรมนูญ บาง ฉบับ ได้ ให้

ไว้แล้ว เราก็ไม่อาจจะกล่าวได้ว่า เรา
ได้ให้เวลาเกือบ ๑๐ ปีในร่างรัฐธรรมนูญ
ที่ดีที่สุด และก็ไม่ได้ไปกว่ารัฐธรรมนูญ
ฉบับเก่า ๆ ที่ได้ผ่านมาเลย

พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ
กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์
(ประธานกรรมาธิการพิจารณาร่าง
รัฐธรรมนูญ) : ข้าพเจ้าขอชี้แจงว่าใน
การที่ตักวรรค ๓ ออกนั้นไม่ได้แปลว่า
รัฐบาลจะใช้อำนาจแก่หนังสือพิมพ์ตาม
อำเภอใจได้ แต่หลักประกันของเสรีภาพ
แห่งหนังสือพิมพ์ก็อยู่ในวรรค ๒ แล้ว
การจำกัดเสรีภาพเช่นนี้จะกระทำได้อีก
แต่โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อ
คุ้มครองเสรีภาพของบุคคลอื่น คือ หมาย
ความว่า กฎหมายยังบังคับรัฐบาลอยู่
เพราะฉะนั้นรัฐบาลที่จะปฏิบัติแก่หนังสือ
พิมพ์ได้ก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายเท่า
นั้น และกฎหมายที่ออกข้าพเจ้าก็ไม่ต้อง
กล่าว ก็อยู่ในความควบคุมของรัฐสภา
ความจำเป็นในกาลสมัยใด มีอยู่อย่างไร
รัฐสภาก็ยอมดูแลให้กฎหมายในการที่วาง
เงื่อนไขกำกับควรใช้เสรีภาพต่าง ๆ นั้นให้
เป็นไปด้วยดี

พลเอก ภิรมย์ รัชชานวต : กระผม
ได้มีความเห็นอย่างที่ท่านสมาชิกคนแรก

LIRT

ได้กล่าวมาแล้ว สมควรที่จะให้คงพรรค
๓ นี้ไว้ต่อไป! เพราะว่าถ้าเราพิจารณา
ดูแล้ว ในการที่เขาเขียนพรรค ๓ ไว้
ก็ที่เราอาจบอกได้ว่าดี ออก เพื่อที่จะให้
เป็นการเกี่ยวกับการปราบปรามคอมมิวนิสต์หรือการปราบปรามก่อการร้ายอะไร
ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น ก็รู้สึกว่าจะไม่ได้
ผล ตรงกันข้ามในการที่เรคงเอาไว้นั้น
เป็นการแสดงถึงความเข้มแข็ง ถึงความ
เป็นปึกแผ่นของการปกครองแบบาประชาธิปไตยว่า เราทำอะไรลงไป กระทำ
โดยมีหลักการและให้เสรีภาพอย่างเต็มที่
เพราะฉะนั้น การที่จะให้ตัดออกเพื่อให้
อำนาจแก่รัฐบาลนั้น ก็รู้สึกว่าจะไม่จำเป็น
เพราะว่าอำนาจของรัฐบาลนั้นย่อมมีเป็น
ขั้นตอนอยู่แล้ว ในขั้นแรกที่สุดในการ
การปกครองของบ้านเมืองเราก็จะต้องทำ
โดยละมุนละม่อม โดยเป็นไปตามตัวบท
กฎหมายที่มีอยู่ เมื่อถึงภาวะที่ฉุกเฉิน
เขาก็กล่าวไว้แล้ว ภาวะฉุกเฉินก็กระทำ
ได้ เพราะฉะนั้นในการที่คงเอาไว้นั้น
ย่อมเป็นการแสดงถึงความมั่นคงแห่ง
ประชาธิปไตย และเป็นการแสดงว่าเรา
ไม่กลัวลัทธิคอมมิวนิสต์ การที่เกิดลัทธิ

คอมมิวนิสต์หรืออะไรนั้น เป็นเรื่องของ
ความคิดเห็นประการหนึ่ง และเกี่ยวกับการ
การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองอีก
ประการหนึ่ง และกระผมรู้สึกว่าการ
ปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองนั้น
เป็นเรื่องสำคัญที่สุด ซึ่งเราควรจะต้อง
พิจารณาหาทางที่จะทำอย่างไรให้วิธีที่
จะให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองกระทำกา
โดยที่เป็นไปโดยสุจริตและยุติธรรม
กระผมนึกว่าไม่มีทางที่จะทำให้ลัทธิ
คอมมิวนิสต์แผ่เข้ามาได้ นี่เป็นเรื่อง
สำคัญ เราอย่าคิดถึงเรื่องการปราบปราม
เป็นเรื่องใหญ่ แต่เราคิดถึงเรื่องการทำ
จะทำอย่างไรที่จะปฏิบัติตนของเราอย่างไร
เพื่อที่จะให้ประชาชนได้รับความสงบสุข
นั้นเป็นเรื่องสำคัญ การปราบปรามนั้น
เป็นเรื่องชนที่ ๒ อีกประการหนึ่ง ก็คือ
ว่าในการที่จะให้รัฐบาลปิด หรือทำการ
ลงโทษ ต่อหนังสือพิมพ์บ้าง เกณฑ์ไปนั้น
ย่อมไม่เป็นทางที่เหมาะสม เพราะว่า
ที่เข้ามาเป็นรัฐบาลนั้น บางท่านหรือ
บางคณะก็อาจจะกระทำไปด้วยใจอัน
กว้างขวาง และบางท่านก็อาจจะใช้วิธี
แก้ปัญหาโดยวิธีที่รวดเร็วและง่ายเกินไป

เนื่องด้วยเหตุขณะนั้น กระผม จึงเห็นควร จะ
คงเอาไว้อย่างเก่า ซึ่งแสดงถึงความ
มั่นคงแห่งระบอบประชาธิปไตย

หลวงประกอบนิติสาร (กรร-
มาธิการพิจารณา ร่างรัฐธรรมนูญ) :
เกี่ยวกับวรรคที่กรรมาธิการตัดออก คือ
วรรค ๓ ของมาตรา ๓๓ นี้ มีประวัติ
ความเป็นมาซึ่งข้าพเจ้ามีส่วนเกี่ยวข้องอยู่
ด้วย ท่านสมาชิกผู้มีความเกี่ยวข้องตาม
รัฐธรรมนูญทุก ๆ ฉบับมาจะเห็นได้ว่า
หลักประกันในเรื่องการห้ามปิดโรงพิมพ์
หรือห้ามทำการพิมพ์ ซึ่งท่านสมาชิกผู้
เกี่ยวข้องท่านแรกมีความห่วงใยนั้น ใน
รัฐธรรมนูญฉบับเดิมตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕
มานี้ไม่เคยมีหลักประกันนี้ หลักประกัน
อันนี้ที่ห้ามปิดโรงพิมพ์ก็ดี ห้ามทำการ
พิมพ์ก็ดี มามีขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๒ ใน
รัฐธรรมนูญพ.ศ. ๒๔๘๒ ซึ่งข้าพเจ้า
อยู่ในสภากร่างรัฐธรรมนูญนั้นด้วย โดย
เป็นทั้งสมาชิกสภากร่างรัฐธรรมนูญ เป็น
ทั้งกรรมาธิการกร่างรัฐธรรมนูญ กรร-
มาธิการจัดระเบียบวาระอะไรเป็นทุกคณะ
จนกระทั่งกรรมาธิการตรวจร่างรัฐ-
ธรรมนูญ ข้าพเจ้าจึงอยู่ในฐานะจะ
กราบเรียนท่านประธานได้ว่า เหตุใด
หลักประกันนี้จึงเกิดขึ้น ข้าพเจ้าขอ

รับสารภาพว่าในขณะนั้น พ.ศ. ๒๔๘๒
ข้าพเจ้าเห็นด้วย รอยเปอร์เซ็นต์ในหลัก
ประกันนั้น ขณะนั้น ภัยอย่างที่ท่าน
ประธานกรรมาธิการว่ายังไม่มี เราห่วง
ใยเสรีภาพของการพิมพ์การโฆษณา โดย
เฉพาะอย่างยิ่งของหนังสือพิมพ์เป็นอย่าง
ยิ่ง แล้วก็ปรากฏมาแล้วจริง อย่างที่
ท่านสมาชิกวิตกว่า ได้มีการใช้อำนาจ
โดยไม่สมควรในการไปปิดโรงพิมพ์เขา
แล้ว ทำให้ลูกจ้างในโรงพิมพ์ต้องเดือด
ร้อน ไร้อาชีพ แม้แต่ข้างเรียง มาเรียง
พิมพ์คอลัมน์เดียว ไม่รู้เรื่องต้นเหตุที่
เกิดขึ้น ของ การ บ่อนทำลายหรือการ
โฆษณาอันไม่สมควร ก็ต้องพลอยรับ
บาปไปด้วย ขณะนั้นข้าพเจ้าเห็นด้วย
จริงๆ ว่า ควรจะมีหลักประกัน ห้ามปิด
โรงพิมพ์ และห้ามที่จะไปข่มขู่ให้เขา
หยุดทำการพิมพ์ ด้วยเหตุผลอย่างเดียวกับ
ที่ท่านสมาชิกท่านแรกว่านั้น ข้าพเจ้า
เป็นคนเปลี่ยนความเห็นได้ในเมื่อมีเหตุ
ผล เพียงวัน ข้าพเจ้าก็เปลี่ยนความเห็น
ไม่ใช่เปลี่ยนความเห็นเพื่อคัดค้านตาม
กรรมาธิการอื่น โดยปราศจากการไตร่
ตรอง เรื่องภยคอมมิวนิสต์นั้น ก็เป็น
เหตุหนึ่งท่านนั้น ทว่าเราคิดว่าควรออก
เรามาหวนคิดถึงดูว่า เสรีภาพของกันเรา

มีแค่เพียงตั้งโรงพิมพ์ออกหนังสือพิมพ์เท่านั้นหรือ อาชีพของคนนั้นมันเพียงตั้งโรงพิมพ์ออกหนังสือพิมพ์เท่านั้นหรือ ก็หาไม่ เราดูร้านค้า ตั้งแต่โรงรับจำนำ ตั้งแต่โรงงานอุตสาหกรรม ร้านขายยา โรงเรียน ซึ่งเป็นของที่ดีของที่ดีควรสนับสนุน บรรดาคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมนับเป็นพันๆ ในโรงเรียน ครูก็นับเป็นร้อยๆ ก็ทำไมกฎหมายเราอมละ ว่าถ้าโรงเรียนราษฎร์ ทำผิดกฎ ของโรงเรียนราษฎร์ ปิดโรงเรียนได้ โรงงานอุตสาหกรรมทำผิดกฎหมายอุตสาหกรรม ปิดโรงงานได้ ร้านขายยา ขายยาปลอม ปิดร้านขายยาได้ ลูกจ้างพวกเหล่านี้เด็ดคร้อนใหม่ เขาก็ไม่รู้เรื่องเช่นเดียวกัน ความทุจริตก็อยู่ที่ฝ่ายจัดการ ทำไมคนงานถึงเด็ดคร้อนด้วย เพราะฉะนั้นเราจะมาห่วงเฉพาะว่า เพื่อป้องกันความเดือดร้อนของคนงานหนังสือพิมพ์ แล้วก็ห้ามปิดโรงพิมพ์ ห้ามมิให้ทำการพิมพ์ ส่วนกิจการอื่นเราอมให้ปิดได้ พูดถึงภัย โรงงานอุตสาหกรรมซื้อเครื่องจักรมาเครื่องหนึ่ง ไม่ได้รายงาน ไม่ได้ขออนุญาตก่อน กฎหมายปัจจุบันนี้ปิดโรงงานอุตสาหกรรมได้แล้ว เอาตัวผู้จัดการไปลงโทษได้แล้ว ร้าน

ขายยา เพียงผู้ขายยา ขายยาไปโดยไม่เกสซ์กร ควบคุม หรือ เกสซ์กรไประบุหรือเข้าห้องน้ำเพียง ๕ นาที ปิดร้านขายยาได้แล้ว เทียบกับหนังสือพิมพ์ ซึ่งหากบังเอิญไปโฆษณา สิ่งอะไร ที่อาจจะเป็นมหันตภัยแก่ประเทศได้แล้วเราก็บอกว่า ห้ามไปแตะต้องโรงพิมพ์ ห้ามไปแตะต้องการพิมพ์ของเขานี้ สมดุลกันใหม่กับกิจการอื่น ทั่วๆ ที่ก็เป็นเสรีภาพด้วยกัน และรัฐธรรมนูญก็สนับสนุนด้วยกันทั้งนั้น นี้เมื่อเทียบแล้วก็เห็นความไม่สมดุลในการ ที่จะคุ้มครองเสรีภาพจนปราศจากขอบเขต การที่จะควบคุมกันแค่นี้ จะทำอะไร จะปิดโรงพิมพ์กันได้หรือไม่นี้ ตั้งที่ท่านประธานกรรมการได้รับสั่งแล้ว ย่อมเป็นไปตามกฎหมาย ตามกฎหมายที่จะต้องตราขึ้นตามความในวรรค ๒ ซึ่งถ้าไม่ตรากฎหมายแล้ว ท่านสมาชิกไม่ต้องวิตกว่าเขาจะไปปิดโรงพิมพ์ท่านได้โดยไม่มีการตรากฎหมาย โดยไม่มีการอาศัยอำนาจกฎหมาย ถ้าตำรวจผู้ใด หรือเจ้าพนักงานผู้ใด ไปปิดโรงพิมพ์ท่าน หรือไปสั่งห้ามท่านพิมพ์ โดยไม่มีอำนาจในกฎหมายนั้นเป็นการละเมิด ซึ่งท่านขอให้ศาลสั่งห้ามได้ ฟ้องเรียกค่าเสียหายได้ ฟ้องคดี

อาญาได้ ฎอนได้ อำนาจหน้าที่ในทาง
 ทุจริต เพราะฉะนั้นโปรดตระหนักว่า
 ใดๆ ก็ต้องเห็นไปตามกฎหมาย และ
 กฎหมายนั้นใครออก ไม่ใช่รัฐบาลออก
 แต่สภาเป็นผู้ออก โปรดศึกษาบรรทัด
 กรรมวิธีการนี้ที่ออกด้วยดีว่า ตามร่าง
 เติมนั้น ซึ่งความจริงเกือบจะเรียกว่าคัดมา
 จากรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. ๒๔๕๒ ก็ว่าได้
 รัฐบาลจะไปปิดโรงพิมพ์ ห้ามทำการ
 พิมพ์ หรือว่าให้เสนอข้อความมาตรวจ
 คือเซ็นเซอร์นั้นจะทำได้มันต้องมีการ
 อย่าวาง คือจะทำได้นั้นต้องประเทศอยู่
 ในภาวะการรบ การสงคราม หรือใน
 ระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน
 หรือประกาศกฎอัยการศึก นั่นก็
 หมายความว่า ถ้ามีอะไรขึ้นมาแม้แต่
 รายเดียว สมมติว่า โรงพิมพ์ของนาย
 ก. น. ออกหนังสือพิมพ์ ก. ข. ค. ลง
 พิมพ์โฆษณาในสิ่งที่ทางฝ่ายบริหารเห็น
 ว่าปล่อยไว้ไม่ได้ ขึ้นปล่อยไป จะเป็น
 มหันตภัยต่อประเทศ รัฐบาลจะต้องปิด
 โรงพิมพ์กดี จะต้องห้ามทำการพิมพ์กดี
 จะต้องเซ็นเซอร์กดี นี้รัฐบาลจะต้อง
 ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศ
 กฎอัยการศึกขึ้นมา ซึ่งขอวิงวอนท่าน
 มาชิกผู้มีเกียรติทั้งหลาย ได้โปรดระลึก

ว่า การประกาศภาวะฉุกเฉินก็คือ การ
 ประกาศกฎอัยการศึกก็คือ เป็นอำนาจ
 บริหาร ซึ่งรัฐบาลจะใช้เมื่อใดก็ได้
 เพราะฉะนั้นถ้า รัฐบาลใดประสงค์ จะปิด
 โรงพิมพ์จริงๆ แล้วก็ไม่ใช่เป็นการยาก
 ประกาศภาวะฉุกเฉินก็ได้ ประกาศกฎ
 อัยการศึกก็ได้ ประกาศกฎอัยการศึก
 เฉพาะท้องถิ่นก็ได้ เมื่อเช่นนั้นแล้ว
 การจะคงไว้ก็ทำให้ว่า รัฐบาลทำไม่ได้
 ทำได้เหมือนกัน โดยวิธีการดังกล่าว ซึ่ง
 หากต้องตกอยู่ในฐานะถูกบังคับให้กระ-
 ทำ เพราะเห็นว่าสิ่งที่หนังสือพิมพ์ฉบับ
 นั้นโฆษณาดอกมานั้นจะนำความเลวร้าย
 ความปั่นป่วน ความหายนะมาสู่ประเทศ
 แล้ว ประกาศกฎอัยการศึก ซึ่งเขาทำ
 ได้แล้ว การประกาศกฎอัยการศึกนี้
 เมื่อประกาศไปแล้วมีผลกระทบกระเทือน
 ผู้อื่นด้วย บรรดาจำเลยในคดีอาญาต้อง
 ไปชั้นศาลทหาร ต้องอะไร ๆ อีกหลาย
 อย่าง ที่ตกอยู่ในบังคับแห่งกฎอัยการศึก
 นี้ เพราะฉะนั้นผลได้ในการตัดออกจึงมี
 ว่า ให้ไปอยู่ในกฎหมาย กฎหมาย
 บัญญัติให้ปิด โรงพิมพ์ ได้ กรณีใดบ้าง
 ให้ห้ามทำการพิมพ์ได้กรณีใดบ้าง หรือ
 ให้เซ็นเซอร์กรณีใดไปอยู่ในกฎหมาย
 อย่างมาตายตัว อยู่ในรัฐธรรมนูญเช่นนี้

โดยอาจจะออกกฎหมายก็ได้ ฉบับหนึ่ง บอกว่าถ้าเปิดโรงพิมพ์แล้วต้องเป็นภาวะฉุกเฉิน ถ้าเซ็นเซอร์แล้วต้องมีกฎอัยการศึก ก็เป็นเรื่องของกฎหมาย แต่อย่ามาตรึงตายในรัฐธรรมนูญนี้ ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอกราบเรียนว่า เมื่อได้คำนึงผลได้ผลเสียทั้งปวงแล้ว การตัดออกก็เป็นคุณมากกว่าเป็นโทษ ไม่ใช่ว่าพอตัดออกแล้วจะเสีรภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณาหนักหนาคือไปก็หาไม่ นี่กรรมวิธีการคณะนี้ได้พิจารณากัน เราได้ถกเถียงกันมาก ไม่ใช่นี้จะตัดก็ตัด ออกสบาย ๆ และถ้าข้าพเจ้าคงไม่คิดมรรยาท ถ้าข้าพเจ้าจะกราบเรียนท่านสมาชิกผู้เกียรติทั้งหลายว่า กรรมวิธีการคณะนี้ไม่ได้มีแต่ทหาร ไม่ได้มีแต่พลเรือน นักกฎหมาย มีนักหนังสือพิมพ์อยู่คนหนึ่ง ซึ่งขอประทานโทษ ท่านไม่อยู่ คือหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ไกร ๆ ก็ต้องเห็นว่า หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์นี้เป็นนักหนังสือพิมพ์และบุชานักหนังสือพิมพ์ ยิ่งกว่าพวกเราหลายคนที่นั่งอยู่นี้ และหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์เห็นด้วยรอยเปอร์เซ็นต์ในการตัดออก

นายเล็ก ชูณานนท์ : ก่อนอื่น ข้าพเจ้าต้องกราบขอบพระทัยท่านประธานกรรมาธิการที่ได้ทรงให้หลักการไว้ก่อนว่า เหตุผลที่กรรมาธิการตัดความในวรรคนี้ออกไปด้วยเหตุผลอะไร ท่านได้รับสั่งว่าเหตุผลในการที่กรรมาธิการได้ตัดออกไปนั้น ในประการแรกก็เพื่ที่จะป้องกันคอมมิวนิสต์ โดยท่านเห็นว่าถึงแม้เมื่อมีภัยฉุกเฉินเกิดขึ้นอันเนื่องจากคอมมิวนิสต์ รัฐบาลจะประกาศภาวะฉุกเฉินหรือประกาศกฎอัยการศึกไปก็ดี แต่ท่านก็ไม่เชื่อว่าประกาศได้ทั่วทั้งประเทศ นั้นประการหนึ่ง และในประการที่ ๒ ท่านได้รับสั่งว่า การที่ตัดวรรค ๓ นี้ออกไป มิใช่หมายความว่า จะเป็นการให้อำนาจรัฐบาลที่จะใช้เช่นนั้น เพราะเหตุว่าก็ยังมีความในวรรค ๒ คุ่มครองอยู่แล้ว ข้าพเจ้าได้ตั้งประเด็นไว้ว่า ในการอภิปรายคราวนี้ ข้าพเจ้าจะคัดค้านความเห็นของท่านทางฝ่ายกรรมาธิการก่อน แล้วข้าพเจ้าจึงจะมีความเห็นว่าข้าพเจ้ามีความเห็นอย่างไร ก่อนที่จะกล่าวต่อไปเพื่อความละเอียดรอบคอบ และเพื่อ

ความกระตุนความสำนึกได้ ข้าพเจ้าขอความกรุณาท่านประธานได้อ่านวรรค ๓ ของมาตรา ๓๓ นอกครึ่งหนึ่ง วรรค ๓ ของมาตรา ๓๓ ที่กรรมาธิการตัดไปนั้นมีข้อความว่า “การปิดโรงพิมพ์หรือห้ามทำการพิมพ์ การให้เสนอเรื่องหรือข้อความในหนังสือพิมพ์ไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนโฆษณา ก็ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการรบหรือการสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศใช้กฎอัยการศึก แต่ทั้งนี้จะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามความในวรรคสอง” ข้อที่ท่านประธานกรรมาธิการได้รับสั่งว่า เหตุผลในการที่กรรมาธิการตัดความวรรคนี้ ออกทั้งวรรคนี้ ในประการแรกก็เพื่อที่จะป้องกันภัยอันเกิดจากคอมมิวนิสต์ ได้มีสมาชิกบางท่านได้กล่าวแล้วว่า วิธีการที่จะป้องกันภัยเช่นนั้น ไม่จำเป็นจะต้องตัดความในวรรคนี้ออกก็พอ เพราะเหตุว่ามีลักษณะหลายอย่างที่เราจะทำได้ ในการที่จะปิดโรงพิมพ์ หรือ ในการที่จะให้ตรวจข่าวก่อน กล่าวคือ จะประกาศ

สงครามหรือการรบก็ได้ หรือว่าจะประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินก็ได้ หรือจะประกาศกฎอัยการศึกก็ได้ ข้อที่ท่านประธานกรรมาธิการรับสั่งว่าการประกาศกฎอัยการศึกจะเป็นการยากที่จะประกาศได้ทั่วประเทศ เพราะอาจจะมีโรงพิมพ์อยู่หลายจังหวัดก็ตาม แต่ขอได้โปรดระลึกเถิดว่า ไม่เป็นการยากเลยที่รัฐบาลในขณะนั้น จะประกาศกฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักรหรือเฉพาะเขตใดเขตหนึ่ง ดังที่ท่านกรรมาธิการคนที่ ๒ ท่านก็ได้กล่าวถึง อาจ จะประกาศเฉพาะเขตก็ได้ เพราะฉะนั้นในฐานะที่เป็นที่ทราบกันว่า บรรดาโรงพิมพ์ทั้งหลายก็มารวมกันอยู่ที่เมืองหลวงเป็นส่วนมาก โรงพิมพ์หัวเมืองก็จะมีบ้างเพียงประปรายเท่านั้น เพราะฉะนั้นถ้าเผื่อว่ารัฐบาลมีความจำเป็นในการที่จะต้องปิดหนังสือพิมพ์ หรือให้เสนอข่าวมาตรวจก่อนที่ไหน รัฐบาลก็อาจจะเลือกใช้อำนาจยกเว้นตามที่ให้อำนาจไว้ในวรรค ๓ นี้ได้ และนอกจากนี้ยังมีอำนาจอีกหลายประการที่จะกระทำได้ เช่นประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ทั้งสองอย่างที่ได้อ่านมานี้ คือ ทั้ง ประกาศกฎอัยการศึกและทั้งประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน รัฐบาลก็เคย

ได้เข้ามาแล้วและก็ได้ ไม่มีเหตุอะไร
ขัดขวาง เพราะฉะนั้นที่ท่านประธาน
กรรมาธิการรับสั่งว่าเป็นเหตุผล ข้าพเจ้า
จึงขอประทานกราบอภัยว่าเป็นเหตุผลที่
ยังอ่อน ส่วนที่ท่านรับสั่งว่าการที่ตัด
วรรค ๓ นี้ไป ไม่หมายความว่ารัฐจะ
กระทำอะไรได้ตามอำเภอใจเพราะมีความ
ในวรรค ๒ อยู่เนี่ย ท่านประธานที่
เคารพและท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ขอให้
ท่านได้อ่านร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ดูเถอะ
ความในวรรค ๒ และวรรค ๓ นี้เป็น
คนละเรื่องกันเลย ความในวรรค ๒
เป็นเรื่องบัญญัติจำกัดอำนาจของรัฐที่จะ
จำกัดเสรีภาพ แต่ความในวรรค ๓ นี้
เป็นการห้ามมิให้รัฐ กระทำการใด ๆ
เพื่อเป็นการข่มขู่ กล่าวคือที่จะบีบหรือ
ที่จะให้ส่งข่าวมาตรวจก่อน เพราะฉะนั้น
ที่ท่านรับสั่งว่าความในวรรค ๒ พอแล้ว
นั้นก็ ต้อง ขอ ประ ทาน กราบ ขอ อภัย อีก
ครั้งหนึ่งว่า เป็นเหตุผลที่ไม่ควรจะนำ
มาใช้ ในการที่ตัดวรรค ๓ นี้ ข้าพเจ้า
มีความเห็น สำหรับท่าน ประธาน
กรรมาธิการโดยนัยเช่นนี้ นอกจากนั้น
ข้าพเจ้ายังมีความเห็นว่า มาตรฐานเป็น
มาตราสำคัญอย่างยิ่ง ที่รับรองสิทธิเสรี
ภาพของประชาชน ดังที่ได้วางเป็น

หลักไว้ในวรรค ๑ ว่า บุคคลย่อมมีเสรี
ภาพบริบูรณ์ในการพูด การเขียน การ
พิมพ์ และการโฆษณา คนเราเกิดมาย่อม
มีความคิดเห็นด้วยกันทั้งนั้น ไม่ว่าจะเด็ก
ไม่ว่าผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะจน ไม่ว่าจะมั่ง
เป็นทาส หรือไม่ว่าเป็นนาย ทุกคนต่าง
มีความคิดเห็นเป็นของตัวเอง ความ
สำคัญที่รัฐธรรมนูญให้เสรีภาพก็เพื่อที่จะ
ให้บุคคลที่ธรรมชาติสร้าง ให้มีความ
คิดเห็น จะระบายความคิดเห็นออกมา
ด้วยประการใดบ้าง การระบายความคิด
เห็นก็มีด้วย ๒ ทางเท่านั้น คือการพูด
กับการเขียน เพราะฉะนั้นเมื่อมีเพียง
๒ ทางที่มนุษย์จะสามารถ ระบายความ
คิดเห็นซึ่งธรรมชาติสร้างให้ต้องมีเช่น
ตามหลักของรัฐธรรมนูญจึงได้วางเสรี
ภาพให้แก่บุคคลไว้อย่างเต็มที่ แต่
แต่ละหลักทุกหลักย่อมมีข้อบกพร่อง แต่
จะต้องเป็นข้อบกพร่องที่จำเป็นจริง ๆ ดังที่
ได้กล่าวไว้ในวรรค ๒ เพราะฉะนั้นการ
ที่กรรมาธิการไปตัดวรรค ๓ ซึ่งห้าม
การปิดโรงพิมพ์ และในการที่จะให้เสนอ
ข่าวมาตรวจเช่นนี้ จึงเป็นการตัดเสรีภาพ
ของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประ
เทศที่อ้างว่าการปกครอง ประชาธิปไตย
การตัดเสรีภาพของบุคคลที่จะพูด ที่จะ

เขียนนั้น ทุกท่านย่อมจะทราบกันอยู่แล้วว่า ก็มีอยู่ในประเทศที่ไม่ใช่ประชาธิปไตยเท่านั้น ถ้าหากว่าการปกครองจะเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงแล้ว จะไปห้ามเขาทำไม ในเมื่อไม่มีความจำเป็นถึงขนาด ถ้ามีความจำเป็นถึงขนาด ข้าพเจ้าก็เห็นสมควรตั้งเช่นที่บัญญัติในวรรค ๒ ประเทศทั้งหลายทั่วโลกยอมรับและเคารพปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนั้นในข้อ ๑๙ เขียนไว้ชัดว่า ดังนี้ "ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งความคิดเห็นและการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงอิสรภาพในการที่จะมีการคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกสอดและที่แสงหา รับ และให้ข่าวสาร และความเห็นไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ และโดยไม่คำนึงถึงเขตแดน" ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนซึ่งองค์การสหประชาชาติได้รับรองให้มีการใช้และกำลังใช้อยู่ก็ได้รับรองไว้โดยชัดแจ้งเช่นนั้น เพราะฉะนั้นการที่ข้าพเจ้าได้กล่าวว่ามนุษยทุกคนที่ถือกำเนิดมาล้วนแต่มีความคิดเห็นเป็นของตนเองนั้น การแสดงความคิดเห็นจะกระทำได้แต่โดยสองทางคือการพูดและการเขียน จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง

จนกระทั่งได้มีปฏิญญาสากลได้รับรองไว้โดยนัยซึ่งที่กล่าวมา ในประการต่อไป ข้าพเจ้าขอกราบเรียนว่า ความในวรรค ๑ ที่ ข้าพเจ้าได้อ่านไปแล้ว เป็นการวางหลักรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในการที่จะคิด ที่จะพูด ที่จะเขียน ซึ่งถ้าหากว่าเราจะดูแลเพียงผิวเผินแล้ว การรับรองสิทธิไว้เช่นนั้น ก็เป็นการเพียงพอแล้ว แต่ถ้าจะคิดให้ลึกซึ้งลงไปเราก็จะเห็นว่า ยังหาเป็นการเพียงพอไม่ เพราะเหตุว่าถ้าไม่บัญญัติวรรค ๓ ไว้ ก็ไม่บัญญัติห้ามในการที่จะห้ามมิให้รัฐปิดโรงพิมพ์หรือเสนอข่าวให้ตรวจไว้ สิทธิอันนี้ก็อยู่ในลักษณะไม่มีคุณค่าหรืออยู่ในพื้นฐานที่ไม่มีอะไรรองรับ เพราะฉะนั้นการที่รัฐธรรมนูได้บัญญัติวรรค ๓ ห้ามมิให้รัฐปิดโรงพิมพ์แล้วก็มีอำนาจที่จะสั่งให้เสนอข่าวมาตรวจก่อนได้ เป็นพื้นฐานที่จะรองรับสนับสนุนให้หลักในวรรค ๑ นั้น มีคุณค่า มีความเด่นชัดยิ่งขึ้น วรรค ๓ จึงเป็นเหตุผลอันสำคัญอย่างยิ่งที่จะรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคลในเรื่องการคิด การพูด การเขียน เปรียบเหมือนหนึ่งว่าการสร้างบ้านให้บุคคลอยู่ บุคคลก็ได้รับความผาสุกสบายเมื่อตนอยู่ในบ้านนั้น เปรียบดังที่ไดวางหลักไว้ในวรรค ๑

แต่ในวรรค ๓ นี้ เป็นการสร้างร็อกชน
หนึ่ง เพื่อที่จะปกป้องคุ้มครองว่า ผู้ใด
จะเข้าไปละเมิดคนที่เขาอยู่ในบ้านเป็นไป
โดยการยาก เพราะฉะนั้นการที่คนเรามี
บ้านอยู่ก็เพื่อที่จะรับรองให้บ้านนั้นมีความ
มั่นคงในการที่จะอยู่ด้วยความสุข เขาจึง
ต้องสร้างรั้ว มีความอุปมาฉันใด การที่
รัฐธรรมนูญในวรรค ๓ ได้เขียนก็เพื่อ
เป็นการรับรองวรรค ๑ โดยมีอุปมา
ฉันนั้น ขอให้คิดว่า ถ้าหากว่าเราตัด
วรรค ๓ ออกตามที่เสด็จในกรมท่าน
รับสั่งว่า ไม่หมายความว่าทำให้รัฐบาล
มีอำนาจที่จะปิดโรงพิมพ์หรือที่จะให้เสนอ
ข่าวตรวจ ไม่ได้ตั้งใจเช่นนั้น แต่ว่าเมื่อ
ไร ไม่มีการห้ามไว้ รัฐบาลต่อ ๆ ไป
เราแน่ใจหรือว่าจะไม่ใช่สิทธิบุกรุกเสรี-
ภาพของหนังสือพิมพ์ในการที่จะคิด ที่จะ
เขียนเช่นนั้น ที่ข้าพเจ้ากล่าวเช่นนั้น ไม่ใช่
กล่าวโดยผิ้นชั้นนมา แต่กล่าวโดยมีประ-
สพการณ์ที่มันตัวอย่างมาจริงๆ แล้ว รัฐบาล
ที่ใช้ธรรมเป็นอำนาจก็มี แต่รัฐบาลที่ใช้
อำนาจเป็นธรรมก็มี และทุกท่านคงจะได้
ประจักษ์อยู่แล้วว่ามิใหม่ที่รัฐบาลเคย ปิด
หนังสือพิมพ์ เคยสั่งให้หนังสือพิมพ์ส่ง-

ข่าวมาตรวจก่อน และเคยพบกันแล้ว
ใช้ใหม่ว่าหนังสือพิมพ์พอเปิดออกมาหน้า
ขาวไปหมด มีแต่แจ้งความ อย่างนี้เรา
มั่นใจแล้วหรือว่า การเขียนรัฐธรรมนูญ
เช่นนี้ เป็นการเขียนที่จะปกป้องคุ้มครอง
สิทธิเสรีภาพของบุคคล และใช้ได้ใน
รัฐบาลทุกกาล

อีกประการหนึ่ง ข้าพเจ้าใคร่ขอ
จะกราบเรียนว่า ระบอบการปกครอง
ในประชาธิปไตยนั้น ราชนคร เป็นผู้
เลือกตั้งผู้แทนเข้ามา เพื่อที่จะควบคุม
การบริหารของรัฐบาล เพราะฉะนั้น
ผู้แทนราชนครจึงเปรียบเสมือนดังตัวแทน
ของปวงชนทั้งประเทศถ้าหากว่ารัฐบาล
ได้ทำอะไรลงไป หรือได้มีผู้หนึ่งผู้ใด
จะเป็นรัฐวิสาหกิจ หรือจะเป็นเทศบาล
ก็ตาม ได้ทำอะไรลงไป ซึ่งประชาชน
เห็นว่าเป็นการที่จะละเมิดต่อสิทธิหรือเป็น
การรุกรานต่อสิทธิของประชาชน ไปห้าม
เขาไม่ได้ ที่เขาจะมีความ คิดเช่นนั้น
ทุกคนมีความสำนึกได้ ในตัวเอง ทุกคน
ดังที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้ว เพราะ
ฉะนั้นการที่เขาเลือกผู้แทนเข้าไป แล้ว
ตัวเขาเองนั้น จะไม่มีสิทธิที่จะแสดงความ

คิดเห็นอย่างนั้น เป็นการชอบธรรมแล้ว หรือ ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการขัดต่อหลัก รัฐธรรมนูญอย่างยิ่ง

ในประการสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ข้าพเจ้าใคร่จะ ขอกราบเรียนก็คือว่า การปิดโรงพิมพ์นั้น ไม่ใช่เป็นการลงโทษผู้ซึ่งได้กระทำผิด ในการลงโทษบุคคลในทางอาญานั้น ต้องมุ่งหมายจะลงโทษผู้กระทำการอันเป็นการละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของคนอื่นไม่ว่าจะเป็นร่างกายทรัพย์สินหรือจิตใจ แต่การปิดโรงพิมพ์นั้น เป็นการลงโทษคนจำนวนเป็นร้อย ๆ ขึ้นไป ถึง ๘๐๐ คน หรือเมื่อรวมครอบครัวเข้ามาด้วย จำนวนคนที่ถูกรับบาปเพราะการถูกลงโทษเช่นนี้ มีจำนวนเท่าไร ขอท่านประธานได้ลองคำนึงดู เมื่อเป็นเช่นนี้ทำไมจะต้องไปปิดโรงพิมพ์เพื่อจะลงโทษคนทั้งหลายที่เขาไม่มีส่วนรู้เห็นกระทำผิด คนที่จะต้องรับผิดชอบในข้อเขียน ในบทความนั้นก็มีตัวอยู่แล้ว เป็นต้นว่า ผู้เขียนหรือบรรณาธิการซึ่งในเรื่องนี้ตาม พระราชบัญญัติการพิมพ์ ก็ให้อำนาจและมีบทลงโทษผู้กระทำความผิดเช่นนั้นอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นการที่จะเขียนรัฐธรรมนูญ

เป็นการลงโทษบุคคลเป็นจำนวนมากโดยเหวี่ยงแหเช่นนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการที่ลัทธิเสรีภาพ ซึ่งไร้เหตุผลอย่างมาก

ในประการต่อไป ข้าพเจ้าขอประทานกราบเรียนว่า ไม่มีประเทศไหนที่เขาจะใช้สิทธิปิดโรงพิมพ์ มีรัฐธรรมนูญของหลายประเทศได้กล่าวไว้ชัด เช่น ที่ข้าพเจ้าจำได้ก็มีรัฐธรรมนูญของเยอรมัน ญี่ปุ่น อิตาลี สวีเดน เดนมาร์ก เติโอบีเย ได้กล่าวไว้ชัด อย่างที่วรรค ๓ บัญญัติไว้ คือ ห้ามปิดโรงพิมพ์ เพราะฉะนั้นการที่รัฐธรรมนูญตามร่างเดิมที่ได้ร่างไว้ว่า ห้ามปิดโรงพิมพ์ และห้ามมิให้ส่งเอาข่าวมาเสนอ ก่อน ตรวจก่อนนั้น จึงเป็นหลักการที่ชอบด้วยเหตุผล ทั้งด้วยธรรมชาติของมนุษย์ และทั้งด้วยปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้าพเจ้ามีความจำเป็นต้องขอประทานโทษ ที่จะต้องขอหักทวงท่านกรรมาธิการท่านที่ ๒ ที่ได้กล่าว ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่า ถ้าหากว่าจะพิจารณาโดย นกนิติศาสตร์แล้ว การกล่าวของท่านนั้น เป็นการกล่าวที่ผิด ท่านกล่าวว่า ทำไมโรงงานอุตสาหกรรม

LIRT

โรงเรียนเราปิดได้ ทำไมโรงพิมพ์ปิดไม่ได้ ปัญหาที่ท่านกล่าวเช่นนั้น ถ้าหากว่าจะดูแต่เพียงถ้อยคำสำนวนแล้ว ข้าพเจ้าก็สรุปได้ว่าท่านพลาดพูด แต่ว่าถ้าจะพูดกันโดยหลักแล้ว ๒ อย่างนี้เปรียบเทียบกันไม่ได้ การทำมาค้าขายนั้นต้องอยู่ภายในขอบเขตของกฎหมายของบ้านเมือง ถ้าโรงงานอุตสาหกรรมก่อความเดือดร้อนรำคาญ เต็มเครื่องจักรตลอดวันตลอดคืน ทำให้คนอื่นเดือดร้อนก็แน่ละกฎหมายบ้านเมืองก็ต้องให้อำนาจในประการแรกว่ากล่าวตักเตือน ถ้าไม่เชื่อก็ต้องปิดกัน แต่ว่าการปิดโรงพิมพ์นั้นเป็นการปิดปาก เป็นการปิดหน้าใจที่จะคิดเห็น และเป็นการปิดเครื่องหมายแสดงถ้อยคำคือการเขียน เที่ยงกันไม่ได้ ข้าพเจ้ายังสงสัยว่าท่านกรรมาธิการท่านนั้น ท่านเพิ่งมาเปลี่ยนความคิดเอาเมื่อไรว่าท่านคิดอย่างนั้น ท่านเปลี่ยนของท่านในขณะกรรมาธิการหรือท่านมาเปลี่ยนเดี๋ยวนี้

ในข้อต่อไปท่านบอกว่าถึงแม้ว่าจะคงไว้ จะคงวรรค ๓ ไว้ รัฐบาลก็ทำได้ถ้าท่านถือว่ารัฐบาลทำได้ ก็จะไปตัดออกทำไม ก็คงไว้ซิ แต่การหา

เป็นเช่นนั้นไม่การที่กรรมาธิการไปตัดออกนั้นก็เท่ากับไปให้อำนาจรัฐบาลที่จะไปออกกฎหมาย หรือที่จะมีคำสั่งให้ปิดโรงพิมพ์ หรือจะให้เสนอข่าวมาตรวจได้โดยไม่มีกรณีพิเศษ ยกเว้นอะไรเลย เพราะฉะนั้นการที่วรรค ๓ บัญญัติไว้โดยเหตุผลโดยนัยถึงที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมา ข้าพเจ้าจึงเห็นว่า เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ถ้าหากว่าเมื่อวางหลักการสำคัญในวรรค ๑ ตามที่สภาได้ให้ไปแล้ว วรรค ๓ นั้นต้องมีการควบคู่กันไปเหมือนกัน บ้านต้องมรัว

พลเอก กฤษณ์ สีวะรา (กรรมาธิการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ): การกรรมาธิการได้ตัด วรรค ๓ นั้น ความจริงก่อนที่จะได้พิจารณาตัดสิน กรรมาธิการท่านซึ่งมีทุกฝ่ายอย่างที่ท่านกรรมาธิการท่านที่แล้วได้กล่าวแล้วว่า ก็ได้มีท่านหนังสือพิมพ์ท่านหนึ่ง ซึ่งมีเกียรติและอาวุโสอยู่ในนั้นด้วย ได้พิจารณาอย่างถ่วงแล้ว ว่า ทำไมเราจึงต้องตัดวรรค ๓ ออกไป ทั้ง ๆ ที่มีในร่างอยู่แล้ว ก็ได้โต้เถียงกันมากมาย ก็พิจารณาแล้วว่า ถ้าจะไว้ การที่จะปิดโรงพิมพ์หรือเซ็นเซอร์หนังสือพิมพ์เพียงฉบับหนึ่งหรือโรงพิมพ์

หนึ่งแล้วก็ต้องประกาศกฎอัยการศึก หรือว่าประกาศภาวะฉุกเฉิน ประกาศภาวะสงคราม สิ่งเหล่านี้ยังจะเป็นการกระทบกระเทือนมากขึ้น เมื่อประกาศกฎอัยการศึกหรือประกาศภาวะฉุกเฉินก็คือ ความกระทบกระเทือนต้องมีไปถึงส่วนราชการ ส่วนสิทธิเสรีภาพของประชาชนส่วนอื่นด้วย เช่นศาลเป็นต้นก็ทำไม่ได้ เราจะปิดหนังสือพิมพ์หรือเซ็นเซอร์ข่าวเพียงฉบับเดียว ซึ่งจะเป็นภัยต่อประเทศชาติ เราจะต้องไปเขียนไว้เช่นนั้น เพราะว่าถ้าเกิดจำเป็นจริงๆ แล้วเราก็ควรกระทำโดยที่ให้อภัย การพิมพ์บัญญัติไว้ เราไม่ควรจะเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายใหญ่ และกิจการที่ท่าน สมาชิกท่านหนึ่งซึ่งได้ลุกจากที่นั่งลงไปเมื่อกัน ได้กล่าวว่าไม่ควรจะห้าม คือว่าควรจะไม่มีสิทธิในการห้ามการปิดโรงพิมพ์ พูตง่าย ๆ ว่าอย่าให้ไปปิดโรงพิมพ์ได้ ข้อนี้น่าจะไม่ตรงประเด็น เพราะว่าท่านเพียงแต่ว่าไม่ควรไปตัดวรรค ๓ ในมาตรา ๓๓ แต่ท่านไปพูดว่า ไม่ควรจะห้ามให้ปิดโรงพิมพ์ หรือว่าห้ามเซ็นเซอร์ข่าว ซึ่งเป็นสิทธิเสรีภาพของหนังสือพิมพ์

ข้าพเจ้าคิดว่าสิ่งที่ท่านพูดเมื่อกัน ไม่ตรงประเด็นเพราะว่าการห้ามดังนั้น จะทำให้เป็นภัยแก่ประเทศชาติมากขึ้น เพราะว่าถ้าเกิดมีการที่จะต้องปิดโรงพิมพ์หรือเซ็นเซอร์ข่าว รัฐบาลก็ควรกระทำได้ แต่ควรกระทำได้ก็ทางนั้นก็ควรจะพิจารณากันว่าจะทำอย่างไร จะประกาศกฎอัยการศึกหรือประกาศภาวะฉุกเฉินหรือ หรือว่าให้มีการปิดโดยที่ไม่ให้มีการประกาศกฎอัยการศึกซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าประกาศกฎอัยการศึกก็เป็นเรื่องใหญ่ ทำให้กระทบกระเทือนอย่างที่ท่านกรรมการท่านหนึ่ง ขอบพระทานโทษ คือคุณหลวงประกอบนิติสาร ได้พูดมาแล้ว เพราะฉะนั้นกรรมการได้พิจารณาโดยรอบ คอบแล้ว ว่า ถ้ารัฐบาลเห็นหนังสือพิมพ์ฉบับใดหรือโรงพิมพ์โรงใดจะเป็นภัยแก่ประเทศชาติ ก็ควรจะให้อำนาจแก่รัฐบาลนั้น หรือเขียนไว้ในกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ต่างหาก ออกไปไม่ควรจะให้มั่ววรรค ๓ ซึ่งรัฐบาลจะต้องประกาศภาวะฉุกเฉิน หรือประกาศภาวะสงครามหรือประกาศกฎอัยการศึก ซึ่งจะเป็นเรื่องใหญ่ นอกจากนี้ก็จะทำให้ต่างประเทศเห็นเมืองเราเกิดความไม่

LIART

สงบขนาดมากมาหรือว่านาย กวาระของ
ประเทศเราจะเสียไปในสายตาของชาว
ต่างประเทศด้วย ข้าพเจ้าจึงขอสนับ-
สนุนท่านกรรมาธิการท่านที่แล้ว ก็อ
คุณหลวงประกอบนิติสาร

เลิกประชุมเวลา ๑๑.๕๐ นาฬิกา.

คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุม

ป. จันทราม	อุดม พลอยสังวาลย์	ผู้ตรวจงาน
ว. ถนอมกุลบุตร	ธนู บุณยรังค์	..
เล็ก จุณณานนท์	โฉมเจลา ลีพลากร	..
พล.ท. ช. หิรัญชัยวุฒิ	ฉันทนา ชานบ้อม	..
เจริญ ปิ่นทาโร	สุพงศ์ ศิริพูนเกียรติ	..
วุฒิศักดิ์เนตินาท	จำรงค์ ใจอ่อนน้อม	..
	สินธุ์ชัย ชัยสัตย์ดี	..
	เปรมจิต บุณยะกาญจน	..
	สมศรี ใจอ่อนน้อม	..

ตรวจแล้ว วันที่ ๒๗ / พ.ย. / ๑๐

สุพันธ์ จิตรกรถัก

หัวหน้าแผนกรายงานการประชุม

ประหยัต แดงอินทวัฒน์

หัวหน้ากองการประชุม

ประสิทธิ์ ศรีสุขเขต

รองเลขาธิการสภาฯ

ประเสริฐ ปัทมะสุคนธ์

เลขาธิการสภาฯ

พลเอก หลวงสุทธิสารธนากร

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

